

המדבר הידידותי בעולם הר הנגב, מצפה רמון ורמת הנגב

המדריך הדיגיטלי: אתרים ואטרקציות

• מסלולי טיול חוות • ויקבים • אוכל ולינה • המדריך המלא

עין עבדת (צילום טל גליק)

תוכן

	הקדמה	11
	מפת הר הנגב	12
פרק א' - רמת הנגב		14
ערים נבטיות		17
עין עבדת		21
בור חמת		23
פריחה: אירוס הנגב		25
בורות לזך		26
הר כרכום		27
אטרקציות ברמת הנגב		32
חוות ויקבים בדרך היין		37
מסלול טיול: מעבדת לעין עקב		43
מסלול משפחתי: שביל הר הנגב		46
מסלול טיול: נחל קרקש		47
מסלול טיול: פארק ציורי הסלע		50
טיול אופניים: עין עקב		53
איפה ישנים ברמת הנגב		55
איפה אוכלים ברמת הנגב		57
מי ומי ברמת הנגב		58
פרק ב' -		
מצפה רמון והמכתש		66
אתרים באזור מצפה רמון		70
אטרקציות במצפה רמון		75
מסלול טיול: טיילת הר גמל		80
מסלול טיול: קרני רמון		83
מסלול אופניים: על שפת המכתש		85
איפה ישנים במצפה רמון		87
איפה אוכלים במצפה רמון		90
מי ומי במצפה רמון והמכתש		91
פרק ג' - פתחת ניצנה		100
אתרים בפתחת ניצנה		103
אטרקציות בפתחת ניצנה		108
מסלול טיול: לאורך כביש 10		110
איפה ישנים בפתחת ניצנה		113
איפה אוכלים בפתחת ניצנה		115
מי ומי בפתחת ניצנה		117

מסע אחר אונליין www.masa.co.il

מנהלת מכירות: **נעמה משיח כהן**
 עיצוב גרפי: **עינת פרלמן רוגל**
 בשער: יעל במכתש רמון,
 צילום: רותם מטרסו

עורך ראשי: **גיל אל עמי**
 עורכת: **רותם בר כהן**
 תחקיר, כתיבה וצילום: **אופק רון-כרמל**
 כתיבה: **סימי שאואר**

לרישום קצר חינם למגזין השבועי של מסע אחר אונליין <<

מטיילים במכתש רמון
(צילום רויטל פישר)

יעלים בנחל צין (צילום רפי קורן)

שמיים זרועי כוכבים, תצפית מקבר בן-גוריון
(צילום: אמיר ארליך)

גבעת חרוט במכתש רמון (צילום יעקב שקולניק)

זריחה במכתש רמון (צילום אלי בצרי)

של יום טיול, אל תשכחו להרים
עיניים לשמיים זרועי הכוכבים,
שכמותם לא תראו בשום מקום
אחר בארץ. המדריך שלפניכם חולק
לשלושה תת אזורים, לצורכי נוחות
והתמצאות. אנו מקווים שתראו
אותו כבן לוויה מקצועי ונוח, אותו
ניתן להוריד לטלפון הסלולרי ולטייל
ברחבי הר הנגב עם שפע של ידע
ותכנים מרתקים.

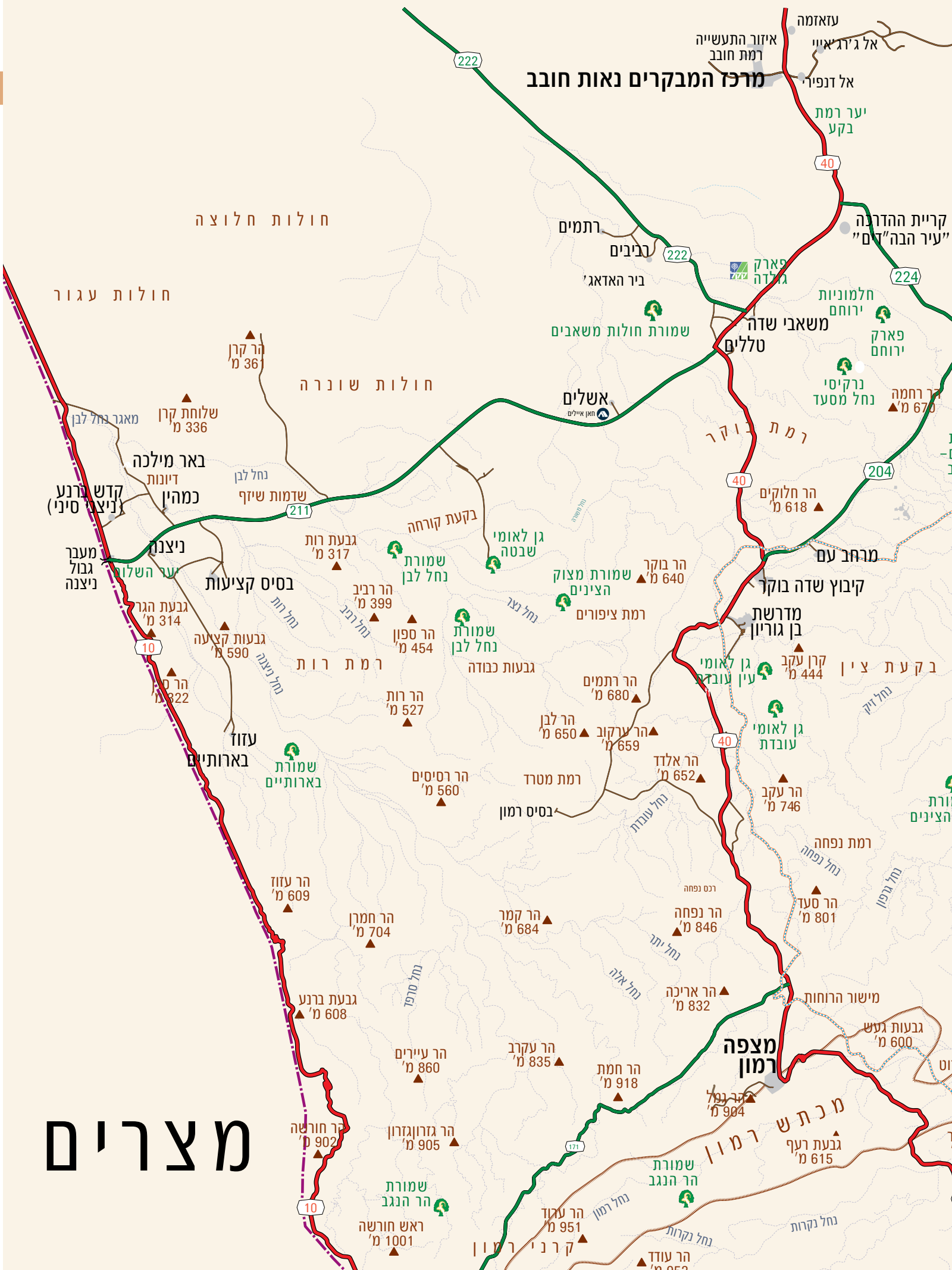
הנגב הוא עולם ומלואו, עם נופי
בראשית, הרים ומכתשים, ערוצי
נחלים וגבי מים, ישובים פורחים
וחוות בודדים, שרידים של ערים
נבטיות וחקלאות מתקדמת.
במרחבים הפתוחים תמצאו
שבילי טיול רבים, אנשי המדבר
יארחו אתכם ברוחב לב ובנדיבות
ואפשרויות הלינה מגוונות מאוד
– מאוהלי אירוח, דרך צימרים
ייחודיים ועד מלונות מצוינים. בסופו

מפת הר הנגב

י ר ד ו

מרכז המבקרים נאות חובב

מצרים

עין עבדת
(צילום רויטל פישר)

פרק א'

דמות הנגב

נופים מדבריים, אפשרויות אירוח מגוונות, יקבי בוטיק, מסלולי טיול נהדרים – רמת הנגב מזמינה לביקור בכל עונות השנה

המסחר החשובות בעת העתיקה, שהובילה מדרום חצי האי הערב אל הים התיכון. ברמת הנגב נמצאים שרידיהן של כמה ערים נבטיות ששכנו על דרך הבשמים והוכרזו כאתרי מורשת עולמית של אונסק"ו, בהן עבדת, ממשית, שבטה וחלוצה. לצד הטבע והארכיאולוגיה, אזור רמת הנגב מספק חוויה אנושית ותרבותית. תנאי החיים הלא פשוטים במדבר מושכים לכאן אנשים מיוחדים. אנשים שלא מפחדים

רמת הנגב היא המדבר במיטבו, עם מרחבים פתוחים עצומים ונופים בראשיתיים, קניונים, דיונות חול, נחלים ועוד. לא רק טבע יש ברמת הנגב, אלא גם היסטוריה מפוארת. באזור עברה דרך הבשמים, מדרכי

לעבוד קשה, אנשים שהם מארחים
נפלאים אבל לא חוששים מבדידות,
אנשים עם חזון וחלומות והמון
רעיונות נפלאים. אחת התופעות
הייחודיות לנגב היא חוות הבודדים.
אלו חוות מבודדות המרוחקות
ממקומות יישוב, אשר מופעלות על
ידי בודדים ומשפחות והוקמו במטרה
לפתח את התיירות והחקלאות
באזור. בחוות רבות מגדלים גפנים
ומייצרים יין, בחוות אחרות מגדלים
עזים ומייצרים גבינות, יש חוות אשר
בהן מגדלים זיתים ומייצרים שמן
זית וחוות רבות משמשות לתיירות
ואירוח. לצד חוות הבודדים יש
ברמת הנגב גם יישובים מן המניין –
קיבוצים, מושבים, יישובים קהילתיים
ואפילו כפרי סטודנטים.
אזור רמת הנגב נמצא בפריחה
תיירותית. אתרי הטבע הרבים
מושכים מבקרים שמטיילים ברכב,
ברגל, באופניים וברכבי שטח. יש
פה גם טיולי סוסים וגמלים, ומי
שרוצה חוויה בלתי נשכחת יכול
לרחף מעל מרחבי רמת הנגב בכדור
פורח. המדבר מציע גם כר נרחב

לפעילויות וסדנאות, מסדנאות יצירה
וסדנאות רוחניות ועד פעילויות
אינטראקטיביות במרכזי מבקרים.
בעבר רמת הנגב נחשבה לשממה
קולינרית, אבל שינוי ניכר גם בתחום
הזה. אדמת הנגב ומזג האוויר
המדברי עושים טוב לגפנים, ויש פה
לא מעט יקבי בוטיק שמייצרים יין
משובח ובמחלבות בוטיק מייצרים
גבינות צאן נהדרות. בנוסף, תמצאו
מסעדות, בתי קפה, אוהלי אירוח
בדואי ובשלנים שיגישו לכם ארוחות
עד לפתח הצימר או בלב הנוף
המדברי.
מזג האוויר הנעים הופך את החורף
והאביב לעונות הנעימות ביותר לטיול
ברמת הנגב, אבל לכל עונה יש את
היתרונות שלה. בקיץ אפשר ליהנות
פה מלילות קרירים ולברוח מהלחות
של המרכז. בסתיו יש פריחה נהדרת
של חלמוניות, חצבים וחבצלות.
בחורף הימים נעימים (אם כי הלילות
קרירים מאוד) ועם קצת מזל אפשר
לצפות בשיטפונות ואפילו בשלג,
באביב יש פריחה נהדרת וזוהי גם
עונת ההמלטות של היעלים. 🟡

שרידי וילה בעיר הנבטית עבדת

ערים נבטיות

הערים הנבטיות שהוקמו לאורך דרך הבשמים הן עדות לתבונת הכפיים וכישורים של הסוחרים הנבטים. ביקור בערים הללו, שארבע מהן הוכרזו כאתרי מורשת עולמית, מהווה הצצה מרתקת לעבר

– התרבות הנבטית. השבטים הנבטים, אשר מקורם בחצי האי ערב, היו אנשי מסחר מצטיינים שידעו להסתדר היטב במדבר, לשרוד בו ולאתר מים. הם עסקו בהעברת סחורות ליוון העתיקה ולרומא וחצו את המדבר בשיירות של עשרות גמלים אשר הובילו מור, לבונה ובשמים נוספים וכן תבלינים, בדים יקרים ועוד. הדרך לאורכה עברו הסחורות היא

ברחבי הנגב פזורים שרידים לתרבות המפוארת שהתקיימה באזורנו החל מהמאה הרביעית לפנה"ס

ועוד. בשטח העיר נמצאו שרידים שהשתמרו היטב של מקדש נבטי, כנסיות, מצודה ביזנטית, בית מרחץ, מערת קבורה רומית מפוארת ועוד. עבדת נפגעה ברעידת אדמה קשה בשנת 630 לספירה וזמן קצר לאחר מכן האזור נכבש על ידי שבטים ערבים והעיר ננטשה סופית.

דרך הבשמים המפורסמת, אשר החלה בעומאן, המשיכה בחצי האי ערב עד לפטרה ומשם דרך הנגב לנמל עזה, משם נשלחו הסחורות לאירופה ולצפון אפריקה. לאורך הדרך הקימו הנבטים מצודות, חאנים וערים. העיר הנבטית המפורסמת ביותר היא פטרה שבירדן, אבל גם בישראל נותרו שרידים מרשימים של הערים הנבטיות, וארבע מהן – עבדת, ממשית, שבטה וחלוצה – הוכרזו כאתרי מורשת עולמית של אונסק"ו.

עבדת

העיר המרכזית על דרך הבשמים בין פטרה לנמל עזה היא עבדת, שממוקמת על גבעה גדולה מעל ערוץ נחל צין. העיר התפתחה בימי שלטונו של המלך עבדת השני במאה הראשונה לפנה"ס והגיעה לשיא פריחתה בתקופה הביזנטית, במאות 4-7 לספירה. בתקופה זו התושבים שהתנצרו הקימו כנסיות מפוארות, מערכות לאגירת מים, מערות ששימשו כמחסנים

שרידי כנסייה ביזנטית בשבטה

שבטה

שבטה, הממוקמת בין ניצנה לשדה בוקר בגובה 350 מטר מעל פני הים, הוקמה במאה הראשונה לספירה. בתחילה היא שימשה כעיר מסחר,

שרידי מבנה בממשית (צילומים שאטרסטוק)

בתייהם עד שהעיר ננטשה לחלוטין
במאה התשיעית.

ממשית

ממשית, העיר המזרחית ביותר על
דרך הבשמים הנבטית, שכנה על
דרך משנית שהובילה לדמשק.
למרות שטחה המצומצם, חשיבותה
היתה רבה, בין השאר בשל הקרבה
לנחל ממשית ולמקורות מים נוספים,

ומאוחר יותר, סביב המאה הרביעית
לספירה, כאשר המסחר בדרך
הבשמים דעך ונבטים רבים התנצרו
והפכו לחקלאים, הפכה שבטה לעיר
חקלאית. במקום נמצאו שרידים
של בתי מגורים, מחסנים, בריכות
ובורות מים, כיכרות, כנסיות, מסגד,
גת ושובכי יונים (קולומבריום). לאחר
הכיבוש המוסלמי במאה השביעית
התושבים החלו לעזוב בהדרגה את

הגדולה בכנסיות הנגב), מקדשים, בארות, מאגרי מים, היפודרום ותיאטרון רומי.

ניצנה

ניצנה, ששכנה בסמוך לכתף ניצנה, הוקמה במאה השלישית לפנה"ס והגיעה לשיא פריחתה בתקופת האימפריה הביזנטית. במקום נמצאו שלוש כנסיות, מצודה מוקפת בחומה וחמישה מגדלים, מאגר מים, מבני מגורים ועוד. היא ננטשה במאה התשיעית, ככל הנראה בשל המיסוי הכבד שהטילו המוסלמים על התושבים. בזמן השלטון התורכי נהרסו רבים מהמבנים במקום.

רחובות

העיר הנבטית רחובות נמצאה במיקום שומם באזור חולות שונרא. העיר הוקמה במאה הראשונה לספירה, לא על דרך הבשמים אלא על קו הסחר בין חלוצה לסיני. ברחובות התגלו כנסייה ובאר, אך רובה של העיר עדיין לא חפור ולא הרבה ידוע עליה.

לא עניין של מה בכך במדבר. היא הוקמה במאה הראשונה לפנה"ס כעיר מסחר וחקלאות, אך תושביה עסקו גם בממקורות פרנסה פחות שגרתיים, כמו גידול סוסים ולימודי אדריכלות, אחד מענפי המומחיות של הנבטים. בממשית נמצאו מבנים מרשימים רבים, בהם שערים, מגדלים, מצודה, בתי מגורים מפוארים, פונדקים, כנסיות, בית מרחץ, מאגר מים ועוד. בממשית נמצא מטמון מטבעות הכסף הגדול ביותר שהתגלה אי פעם בישראל. כמו בערים הנבטיות האחרות גם כאן התושבים התנצרו בתקופה הביזנטית והעיר ננטשה לאחר הכיבוש המוסלמי במאה השביעית.

חלוצה

חלוצה, כ־20 ק"מ מדרום־מערב לבאר שבע, הוקמה במאה השלישית לפנה"ס ובשנת 358 לספירה היתה בירת הפרובינקיה הרומית פלשתינה סלוטאריס. חלוצה השתרעה על שטח גדול מאוד ונמצאו בה כנסיות (בהן

עין עבדת (צילום יצחק גליק)

עין עבדת

על גדות הנחל צומחת צמחיית נחלים ובחלקו העליון ישנה חורשה של צפצפת הפרת, עץ האופייני לנאות מדבר. המים והצמחייה מושכים בעלי חיים רבים, בהם יעלים ושפני סלע וכן אפשר לראות בשמורה נשרים ועופות דורסים נוספים. בעין עבדת ישנם שני מסלולי טיול. המסלול הראשון מתאים למשפחות ואילו המסלול השני מתאים למיטיבי

למרגלות מדרשת בן-גוריון בשדה בוקר נמצא נווה מדבר קסום, שופע צמחייה ומים. זהו הגן הלאומי עין עבדת, שבשטחו קניון גיר צר ועמוק שבו מתחתר נחל צין, אחד מהגדולים בנחלי הנגב. בקניון נובעים שלושה מעיינות: עין מור, עין עבדת, מעיין שכבה אשר העניק לגן הלאומי את שמו, ועין מעריף. לצד המעיינות יש בשמורה שני מפלים ובריכות מים עמוקות.

לכת. המסלול הראשון נפתח בחניון התחתון של עין עבדת שם מקבלים מפה והדרכה. ליד מגרש החניה נמצא עין מור, שסביבו עצי צפצפה. בהמשך חוצים את הקניון בהליכה על קיר האבן ומגיעים לצד השני של הקניון. מכאן ממשיכים למעיין השני, עין עבדת, אשר מימיו נופלים במפל יפה מגובה 15 מטר לתוך בריכה עמוקה ומצדיו צומחים שרכים ירוקים. מדרגות החצובות בסלע מובילות לראש המפל. משם הדרך

מובילה לחורשת הצפצפות ובהמשך למעיין האחרון במסלול – עין מעריף, אשר יוצר בריכות גדולות המוקפות בצמחייה ירוקה. מכאן ניתן לחזור לראשית המסלול. המעוניינים במסלול מאתגר יותר יכולים לטפס בסדרת סולמות ומדרגות לראש הקניון, ממנו נשקפת תצפית מרהיבה על הקניון ועל מפל עין מעריף הנופל מגובה 60 מטר. משם קצרה הדרך לחניון העליון שבו מסתיים הטיול. ●

מטיילים בעין עבדת (צילום טל גליק)

בור חמת (צילום צור שיזף)

בור חמת

לאיטה את הכביש ותרגישו כאילו אתם בלב מדבר הסהרה. בור המים המרשים נמצא כרבע שעה נסיעה ממצפה רמון, ממש לצד הדרך. הבור נחצב לפני אלפי שנים, בתקופת בית ראשון, במטרה לאגור מי שתייה. ואכן, לאחר גשמים מקומיים ושיטפונות, מתמלא הבור מלוא גובהו במים והופך לבריכה, שניתן לשכשך בה

רק הנסיעה לבור חמת היא חוויה בפני עצמה. כביש 171, העוקף את בה"ד 1, שומר על אווירה של מדבר הררי ונידח, בעיקר אם משכימים קום ונוסעים בו בבוקר. בצדי הדרך תראו גבעות ריקות ושוממות למראה, שרק נקודות של אוהלי סיירים של צוערי קורס קצינים מקשטים אותן בתחתיתן. לעיתים, תיתקלו בשיירת גמלים שחוצה

ולהרגיש כמו בנווה מדבר אמיתי.
 בשנים האחרונות הבור שופץ
 על ידי מתנדבים מתנועות נוער.
 כשהוא יבש, ניתן לרדת לתוכו על
 גבי מדרגות סלעיות ולהתרשם
 מהצמחייה הענפה שמשתנה לפי
 העונה: קנה מצוי, קרקש צהוב,
 רכפתן מדברי ועוד. אפשרות נוספת,
 לאוהבי הליכה, היא ללכת במסלול
 מסומן חדש ממצפה רמון לבור חמת,
 כשלוש שעות הליכה לכל כיוון.
איך מגיעים? סעו דרומה על כביש

40 עד צומת הרוחות הסמוכה
 לבה"ד 1. פנו ימינה לכביש 171
 ולאחר כ־10 דקות נסיעה (12 ק"מ)
 תראו שילוט המפנה שמאלה אל
 עבר בור חמת.

עוד בסביבה: נחל ניצנה – מסלול
 ג'פים, בורות לזן – מסלול לבורות
 מים, קרני רמון – מסלול מעגלי עם
 תצפיות נפלאות למכתש רמון. ●

כתב: **אופק רון־כרמל**

גמל צעיר בדרך לבור חמת (צילום אופק רון־כרמל)

פריחת אירוסים ליד רביבים (צילום אופק רון־כרמל)

פריחה: אירוס הנגב

רביבים. כ־4 ק"מ אחרי היישוב רתמים תראו מחשוף גיר לבן מצד ימין. פנו אל עבר דרך עפר חולית, שם חונים את הרכב. מקבצי האירוסים נמצאים ממש ליד החנייה וממשיכים עוד כמה מאות מטרים. **מה בסביבה?** מצפה רביבים – אתר מורשת התיישבותית בנגב, קבר בן-גוריון בשדה בוקר, פארק אקו תעשייתי בנאות חובב. ●

אירוס הנגב שייך לקבוצת אירוסי ההיכל, המונה שמונה מינים הייחודיים לארץ ישראל. הוא נפוץ בנגב ובחצי האי סיני ובסוף החורף תחילת האביב (פברואר-מרץ) הוא פורח בשיא תפארתו. ליורדים אל המדבר מומלץ לעצור בנקודת פריחה יפהפה בכביש צאלים־רביבים ולהתרשם מיופיו הבולט על רקע החולות.

איך מגיעים? בצומת משאבי שדה בכביש 40 פנו לכביש 222 לכיוון

כתב: אופק רון־כרמל

בורות לוף

בורות לוף

מים לשתייה, דפים ושלטי הסבר על אפשרויות הטיול בשטח. מבני האבן היפים, המקורים בענפי דקל יבשים, נבנו כמסתורי לינה עבור המטיילים באזור. ממזרח רואים את מצוקי מכתש רמון, וסביב סביב את מצוקי הר הנגב הגבוה. ההפתעה המשמחת של בורות לוף הם המים במדבר. במרחק קצר מן החניון תתגלה, בצד שרידי חקלאות עתיקה, שרשרת בורות מים עתיקים

בורות לוף הוא אתר מפתיע במיוחד. נדמה שהכל צחיח, אבל לפתע מתגלה אי ירוק ומוצל, עם מים וצמחייה. כדי להגיע אל ההפתעה הזו נוסעים בכביש 40 דרומה. בצומת הרוחות (צפונית למצפה רמון) פונים לכיוון דרום-מערב בכביש 171. לאחר כ־30 דקות נסיעה פונים ימינה לדרך עפר, וממשיכים בה עד החניון. במקום יש שירותים (לא תמיד פתוחים),

ירוקים. בערב אפשר לראות כאן בעלי חיים הבאים לשתות. בדיוק לשם כך כדאי לערוך כאן פיקניק בשלווה גדולה. מומלץ להגיע לבורות לוך בעונת האביב, בין פברואר לאפריל. ●

כתב: יאיר דולב

מהתקופה הישראלית הקדומה והתקופה הנבטית, וביניהם עובר מסלול מעגלי מסומן באדום, שההליכה בו אורכת כ־30-45 דקות. המים נאספים בתעלות המסתיימות בבורות מדופנים אבן, ויוצרים כתמים

ג'יפים בדרך לכרכום (צילום זמיר שמר)

הר כרכום

האם הר כרכום, שבהר הנגב המערבי, הוא אכן הר סיני המקראי?

פרק ג' בספר שמות נפתח כך: "ומשה היה רועה את צאן יתרו חותנו כהן מדין, וינהג את הצאן

אחר המדבר, ויבא אל הר האלוהים חרבה". פסוק כה קצר, המכיל כל כך הרבה מידע גיאוגרפי היסטורי. ראוי אולי לפתוח בתיאורים מרתקים של נופי מדבר בראשיתיים, ארץ שיד האדם טרם נגעה בה, הר מקודש

ומרתק, שעברו המסתורי אינו ברור די הצורך עד היום. למרות כל אלה נפתח בניסיון קצר לדלות מעט מידע אודות הר האלוהים בספר המקרא. מתוך סיפורי ספר שמות מצטיירת התמונה הבאה:

- ההר שוכן במדבר סיני (שמות י"ט 2-3).

- ההר מוכר וידוע לכל השבטים והעמים החיים בסביבה – אהרון מגיע אליו בקלות ממצרים (שמות ד' 27), יתרו מגיע אליו בקלות רבה ממדין (שמות י"ח 5) עמלק מצוי בקרבתו, ומגיע להלחם עם ישראל ברפידים (שמות י"ז 9).

- בקרבת ההר יש מים בכמות מספיקה למחייה ולכביסה (שמות י"ט 10).

- ההר נמצא בציר הגיוני וסביר להליכה בין צפון מצרים (הדלתא של הנילוס = ארץ גושן) לבין הארץ המובטחת, קרי כנען של ימי קדם אשר לימים תיקרא בשם ארץ ישראל.

עד כאן מעט מידע מקראי חיוני למבקשים להתחקות אחר מסע בני

ישראל במדבר. הניסיון לאתר את הר סיני המקראי, ולהבטיח שיענה להגדרות הגיאוגרפיות הללו נראה בעיני ארכיאולוגים וחוקרי מקרא רבים נאיבי ורומנטי. לכל הבקיא ולו מעט בחקר ובביקורת המקרא, ברור בעליל, שהמידע הנזכר בספרי החומש, עבר עריכה מאוחרת, ובמקרה הטוב, עלה על הכתב מאות שנים לאחר האירועים אודותיהם מסופר.

למרות כל האמור לעיל, לא פחות מ-23 הרים במזרח התיכון מתחרים ביניהם על הכתר המקראי היוקרתי - הר סיני. מחקרים רבים מספור נערכו ונעשו על מסע בני ישראל במדבר, על הנתיב המדויק ועל המקומות והאתרים בהם ביקרו בני ישראל. אנו מבקשים לתרום את חלקנו הצנוע ולספר מעט אודות הר כרכום שבמערב הנגב ההררי, אשר יש חוקרים המזהים אותו עם הר סיני המקראי, בשל שלל עדויות נסיבתיות מרתקות.

הר כרכום נסקר ונחפר ביסודיות במהלך למעלה מ־30 שנות מחקר

המקדש הפליאוליתי בהר כרכום (צילום זמיר שמר)

- קבלת עשרת הדיברות, ותורת ישראל. אותה תורה שהשפעתה על המוסר, החברה, והדת בעולם כולו ניכרת היטב עד ימינו. מבחינה גיאוגרפית הר כרכום הינו גוש סלע אדיר ממדים מגיל האיאוקן, כלומר גילו כ- 40 מיליון שנה, ומרכיבים אותו סלעי משקע ימיים (גיר, דולומיט, קירטון וצור). ההר מתנשא מעל סביבתו לגובה 840 מטר מעל פני הים, וראוי לציין שהוא בולט מאוד למרחוק. ניתן לראותו

בידי פרופסור עמנואל ענתי, אשר הוביל אל ההר עשרות משלחות מחקר מאיטליה. בספרו מציג ענתי את הר כרכום אל מול כל הקהילה המדעית כאופציה הגיונית ואפשרית לזיהויו של הר סיני המקראי. פרופסור ענתי מאמין בכל ליבו, שהר כרכום הוא ההר המיוחל. אותו הר שלמרגלותיו הפכו בני ישראל לעם אחד, ועל פסגתו אירע אחד המאורעות המשמעותיים ביותר בתולדות האנושות בעת העתיקה

ציורי סלע בהר כרכום (צילום זמיר שמר)

במתכות. כשעומדים על חשיבותו
זו, ניתן להבין את הרקע להתיישבות
סביב ההר, ולעלייה לרגל אליו.
לימים נראה כי עלייה זו לרגל,
הובילה תהליכי התקדשות של מקור
הצור יקר הערך ההר עבור תרבויות
עתיקות רבות שחלפו באזור.
הממצאים סביב הר כרכום ועליו
עשירים באופן יוצא דופן לאזור
מדברי וצחיח זה. עד היום נסקרו
סביב ההר כ־1,200 אתרים
ארכיאולוגיים מהתקופה הפליאולית

מפסגות רבות בהר הנגב, בשל גודלו
הבולט והחריג מאוד בנוף. פסגתו
השטוחה נראית כמישור (פלטה)
רחב ידיים, המשתרע על שטח בן
כ־12 קמ"ר.
ההר עשיר במרבצי צור איכותי
ביותר, המצוי בו בכמויות עצומות.
על מנת לעמוד על תהליך
ההתקדשות של ההר בעת
העתיקה, יש להבין את חשיבותו של
הצור לייצור כלי הבית וכלי העבודה
בעולם העתיק, טרם השימוש

(כ־40 אלף שנה טרם זמננו) ועד לתקופה האיסלמית המאוחרת ואפילו אתרים בדואיים בני המאה העשרים. חשוב לציין שמרבית האתרים סביב ההר רלבנטיים לתקופת הברונזה התיכונה, כלומר בני כ־4,000 שנה. האתרים המצויים באזור הינם בני כל התקופות האנושיות כמעט, דהיינו ישנו רצף של קיום אנושי סביב ההר, למעט מספר תקופות בהן הנוכחות האנושית דלילה ביותר.

נתון מרתק נוסף הינו מספר עצום של ציורי סלע, החרוטים על גבי סלעים רבים בהר כרכום. עד היום נסקרו למעלה מ־44 אלף סימנים וציורי סלע על הר כרכום - ממצא ארכיאולוגי נדיר בכל קנה מידה, וכמובן שמדובר בגורם משיכה מעניין עבור המטיילים, גם אם אינם בקיאים באומנות ציורי הסלע. הציורים מכילים מגוון רב של פרטים, ובהם סצנות ציד, בני אדם חמושים, בני אדם מתפללים, בעלי חיים שונים, כגון יעלים, גמלים, כלבים, שועלים, זאבים ויענים.

תופעה מרתקת מתרחשת בהר כרכום ביום הקצר ביותר בשנה – 21 בדצמבר. בשעות הצהריים עוברות קרני השמש דרך קשת טבעית בסלע המצוי במצוקים המערביים של ההר, תוך שהיא יוצרת זוהר חריג ומרשים. קשת הסלע הזוהרת יוצרת מעין הילה צהובה, הנראית למרחוק כאילו הסלע בוער. מטיילים שנחשפו לתופעה זו, המושכת כל שנה אלפי מטיילים, הציעו לזהות בה את המקור לתיאור "הסנה הבוער".

ללא ספק מדובר בתופעה שמשכה את עיני הקדמונים, שכן היא נראית במיטבה על ציר העלייה הראשי לאתרי ההר.

טיול בהר כרכום דורש היכרות טובה עם השטח, ולכן אנו ממליצים לפנות לחברות המקצועיות המתמחות בארגון טיולים אל ההר. רוב חברות טיולי הג'יפים בהר הנגב מתמחות בארגון סיורים אל הר כרכום, ולכולן יש מדריכים מיומנים, הבקיאים בשבילי ההר ובאתריו.

כתב: **שחר שילה**

אטרקציות ברמת הנגב

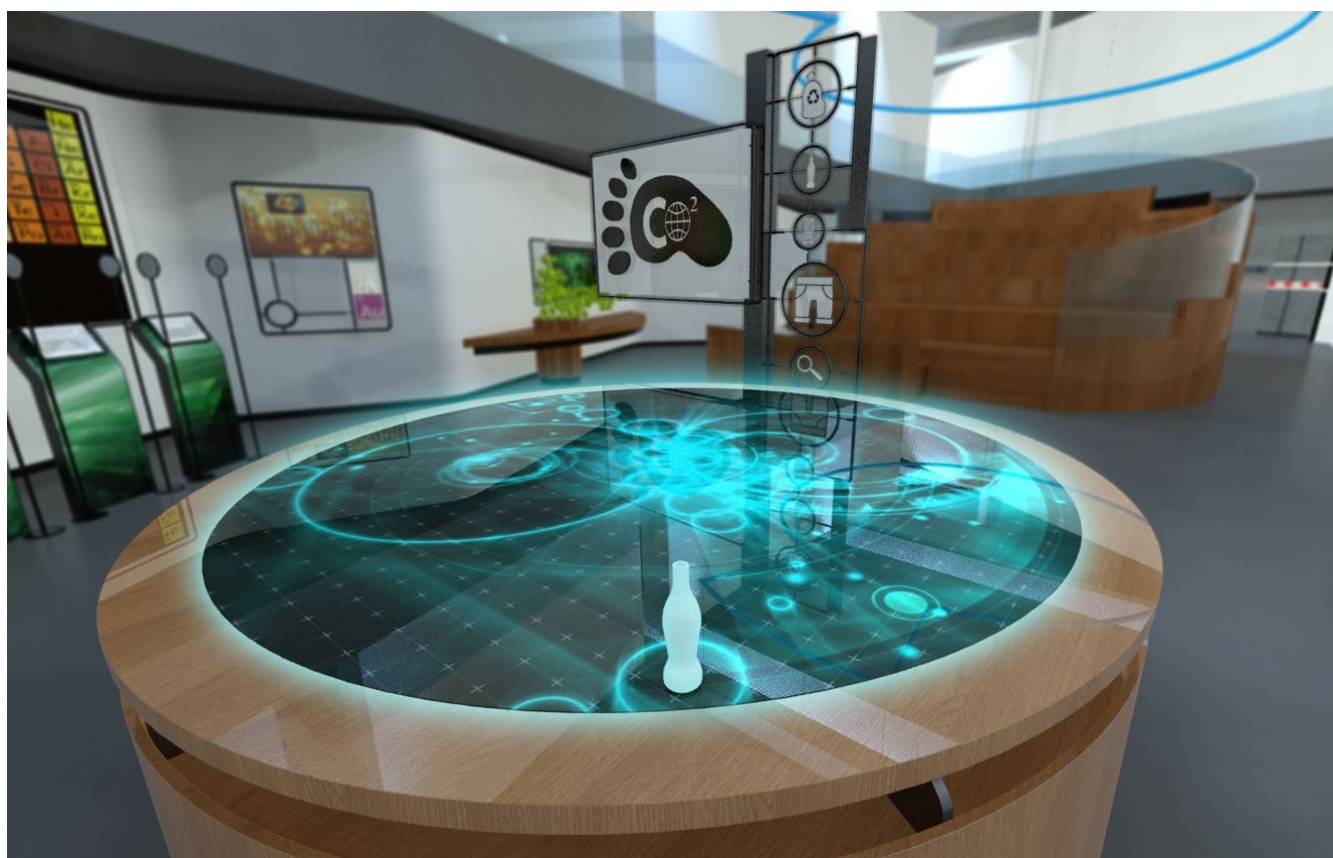
תיירותי-חינוכי-סביבתי, שבו ניתן ליהנות מסיור חוויתי בנושא כימיה, תעשייה וקיימות.

הפארק מציע ביקור במרכז המבקרים החדשני על שם אלי הורביץ, המכיל מיצגים אינטראקטיביים חווייתיים, לצד אפשרות לסיור חוץ במפעלים, בבריכות האידוי של השפכים ובפארק הסולארי. [אתר אינטרנט](#)

מעבר לנופים הקסומים ולאתרי הטבע המרתקים, אזור הר הנגב מציע אטרקציות שמלמדות על החיים במדבר בעבר ובהווה

אקו פארק נאות חובב

תחנת עצירה נעימה וביקור מרתק לצד כביש 40, מעט דרומה לבאר שבע. הפארק החדש בולט למרחוק כנווה מדבר ירוק, הבנוי כמרחב

אקו פארק נאות חובב

מבקרים בצריף בן-גוריון (צילום חנן אפשטיין)

צריף בן-גוריון

בקיבוץ שדה בוקר נמצא צריף המגורים של פולה ודוד בן-גוריון, שם התגורר ראש הממשלה הראשון לאחר שהתפטר מראשות הממשלה. בצריף ניתן להתרשם מחדר העבודה, חדר השינה, המטבח ועוד, כולם מכילים חפצים אישיים שמאפשרים ללמוד משהו על אורח חייו הצנוע של בן-גוריון. המתחם התחדש לאחרונה וכולל שלושה חדרי תצוגה חדישים. אחד מהם נמצא בבית הראשון של הקיבוץ ובו תצוגה העוסקת בבן

גוריון, בקיבוץ שדה בוקר ובחזון הנגב. בחדר השני יש שולחנות פעילות ממוחשבים שמציעים פעילות אינטראקטיבית שקשורה לנגב, לצה"ל ולתפקיד הנוער. בחדר השלישי מוצג על מסך ענק סרט על מנהיגותו של בן-גוריון.

שעות פתיחה: א'-ה' 8:30-16:00, ו' 8:30-14:00, שבת 10:00-16:00 יש להגיע עד שעה לפני שעת הסגירה.

איפה? קיבוץ שדה בוקר

טלפון: 08-6560469

[אתר אינטרנט](#)

קבר בן-גוריון

בסמוך למדרשת בן-גוריון בשדה בוקר, על רמה שמשקיפה על נחל צין ורמת עבדת, נמצא קבר בן-גוריון. מסביב יש גן יפה וירוק, בהשראת חזונו של בן-גוריון להפרחת הנגב. בגן, שתוכנן על ידי אדריכלי הנוף ליפא יהלום ודן צור, יש שביל המדמה ערוץ נחל מדברי וסביבו צמחייה ירוקה ועצי חרוב וזית. השביל, שאורכו כ-300 מטר, מסתיים ברחבה פתוחה בה נמצאים

קבריהם של דוד ופולה בן-גוריון.
איפה? בכניסה למדרשת בן-גוריון, כניסה לפני השער ימינה לחניית הגן הלאומי
טלפון: 08-6555684

מו"פ רמת נגב

מרכז הניסויים לחקלאות מדברית ותחנת הכוח הסולרית החדשה באשלים פועלים מדרום לבאר שבע, באזור עם מעט מאוד משקעים ותנאים אקלימיים ייחודיים. במקום

הקברים של פולה ודוד בן-גוריון (צילום רויטל פישר)

וסרטון על הבית וסיור ברחבי הכפר.

איפה? צומת ציפורים, בסמוך

למדרשת בן-גוריון

טלפון: 03-5195410

[אתר אינטרנט](#)

מצפה רביבים (צילום מונה רפאלי)

מצפה רביבים

מצפה רביבים הוקם ב־1943 כחלק מתכנית להקמת 12 תחנות מחקר לבחינת ההתיישבות בנגב. היום המקום הוא אתר מורשת שמשחזר את סיפור ראשית ההתיישבות היהודית בנגב לפני קום המדינה. במהלך הסיור ניתן לבקר בבור המים הנבטי ששימש למגוריהם של ראשוני המתישבים וכבית חולים במהלך מלחמת העצמאות,

ניתן להתרשם מסודות החקלאות הישראלית במדבר ולהבין איך היא משגשגת בתנאי מדבר קיצוניים. הסיור במקום כולל צפייה בסרט, אשר לאחריו מבקרים בחממות ואפילו טועמים מהגידולים החקלאיים הייחודיים למקום. הסיור כולל גם ביקור במתקן האנרגיה הסולארי הממוקם בסמוך.

איפה? על כביש 211, כשלושה

ק"מ אחרי צומת טללים

טלפון: 08-8528852

[אתר אינטרנט](#)

בית השנטי במדבר

חווייה מסוג אחר לגמרי מצפה למבקרים בבית השנטי במדבר. זהו כפר טיפולי לבני נוער בסיכון אשר עזבו את בתייהם. במקום משקמים את בני הנוער בשיטות טיפוליות חדשניות כמו רכיבה טיפולית, תרפיה בחקלאות, מעורבות בפרויקטים חברתיים ותרומה לקהילה. המקום מארח קבוצות בהזמנה מראש לביקור של כשעה וחצי שכולל אירוח עם כיבוד באוהל הידידות הססגוני, הסבר

גלישת חולות עם דרור במדבר

נסיעה בת כחמש דקות מצומת
טללים מערבה, תביא אתכם אל
דיונה מדברית זהבה ומרשימה.
במקום פינת זולה המוכנה לפעילות
חווייתית לכל המשפחה מגיל
שנתיים ומעלה. לאחר הדרכה כולם
יעלו לגלוש לבד או ביחד, הפעילות
מהנה וכמובן יש ביטוח מלא.
לקבוצות ניתן גם לשלב פריסות
שטח טבעוניות ייחודיות. אפשר
לשלב עם טיולי ג'יפים בג'יפ ממוזג.
הגעה עצמית בתיאום מראש בלבד
טלפון: 08-6753636

[אתר אינטרנט](#)

לשמוע את סיפור המטוסים
שבמקום, לצפות בעמדות הקרב,
לעלות למגדל התצפית ולצפות
על מרחבי קיבוץ רביבים והשדות
מסביבו, לבקר בחדר הסכר בו
נעשו ניסיונות לאגור את מי
השיטפונות להשקיית החקלאות
במים מתוקים ועוד. המקום פתוח
לקבוצות בלבד ובתיאום מראש.
איפה? כביש 222, הכניסה דרך

קיבוץ רביבים

טלפון: 08-6562570,

08-6562638

שעות פתיחה: א'-ה' 8:00-16:00,

ו'-שבת 8:00-12:00, בתיאום

מראש. [אתר אינטרנט](#)

גלישת חולות עם דרור במדבר
(צילום דרור בן אור)

חוות נאות

חוות ויקבים בדרך היין

בחוות עוסקים בחקלאות, בחלקן אף בתיירות. הביקור בחוות יוצר מפגש נעים עם בעליהן, אוהבי מדבר אשר בחרו לחיות בו מעמל כפיהם, לצד הכנסת אורחים לבית. החוות מהוות הזדמנות מצוינת לטעום, להריח ולחוש את החיים החקלאיים בנגב. הנה דוגמה לכמה מקומות שבהם תוכלו לעצור במהלך הטיול, לאכול משהו טוב, לשתות יין מקומי, לנוח ואם תרצו להאריך את השהות, ברבות מהחוות יש בקתות, אוהלים

לאורכה של דרך היין ברמת הנגב פזורים יקבים וחוות, שבהם תוכלו לטעום גבינות ומעדנים מתוצרת בית, לשתות יינות מקומיים ולבלות לילה באווירה קסומה. הנה כמה חוות שכאלה

חוות בודדים, חוות חקלאיות הממוקמות בסמוך לצירים ראשיים, הוקמו מתוך מטרה ליצר רצף התיישבותי לאורך כבישי הר הנגב.

גדלים באופן אורגני ומושקים במים מותפלים. היקב מפיק כ־15,000 בקבוקים בשנה. במקום יש חאן רחב ידיים, לצד אזור להקמת אוהלים – לקבוצות, למשפחות ולמטיילי שטח. **איך מגיעים?** מבאר שבע נוסעים על כביש 40 לכיוון מצפה רמון, בצומת משאבים פונים לכביש 222 לכיוון רביבים. כ־3 ק"מ אחרי רביבים מגיעים לדרך הגישה לחווה. **טלפון:** 054-4968703 [אתר אינטרנט](#)

חווה מתנת מדבר
את ריחם של צמחי המרפא והתבלין שמגדלים בחוות מתנת מדבר אפשר להריח למרחקים. בתיאום מראש אפשר לסייר בחווה, לשמוע את סיפורה ולהכיר את הגידולים השונים. במקום יש צימרים ייחודיים, כל אחד עם בריכת שכשור, וחאן ללינת קבוצות. **איך מגיעים?** דרך הגישה לחווה סמוך לכניסה לקיבוץ טללים. **טלפון:** 054-4862311 [אתר אינטרנט](#)

או חדרי אירוח המשתלבים היטב בסביבה, את הרשימה המלאה תמצאו בטבלה בסוף הפרק.

חווה שבטה

חווה שבטה בנויה מאבן מקומית ומשתלבת היטב בסביבה המדברית. למעשה, החווה צמודה לעיר העתיקה שבטה ובנויה כחלק ממנה. יש כאן בוסתן ארץ ישראלי, גפנים וצמחי תבלין. בחווה יש מסעדה, נבטו, המציעה מנות מדבריות וים תיכוניות, וכן חדרי אירוח. **איך מגיעים?** בצומת טללים בכביש 40 ממשיכים על כביש 211, בצומת שבטה (אחרי אשלים) פונים שמאלה ונוסעים כ־8 ק"מ עד סוף הכביש. **טלפון:** 077-7296897

[אתר אינטרנט](#)

חווה רוטה

את החווה והיקב, שעל גדת נחל רביבים, הקים ארז רוטה – אמן, חקלאי ויין. בכרמים נטועים גפנים מכמה זנים: קברנה סוביניון, מרלו, שיראז ומוסקט אלכסנדרוני. הגפנים

מנוחה מושלמת בחוות נאות (צילום אופק רון-כרמל)

חוות קורנמל

בחווה, הממוקמת על גבעה ומשקיפה על נוף מדברי, מייצרים גבינות ויוגורט מחלב של עיזים הגדלות כאן. את הגבינות מגבנים במחלבה שבחווה ואפשר לרכוש אותן או לטעום מהן במסעדה החלבית, המגישה מנות המבוססות על התוצרת המקומית, מאפים מבצק פילו או שמרים, לחם שאור ועוד.

איך מגיעים? כ־2 ק"מ אחרי צומת

טללים בכביש 40 פונים על פי השילוט לדרך גישה שמובילה אחרי 500 מ' למגרש חניה.

טלפון: 08-6555140

[אתר אינטרנט](#)

חוות נאות

לאה וגדי מייצרים גבינות טריות, רכות וחצי קשות מצוינות ויוגורט חלומי בחוות העיזים שעל דרך היין. בחווה

טלפון: 052-6822930

[אתר אינטרנט](#)

חיות אורליה

החווה ממוקמת 5 ק"מ מהעיר הנבטית עבדת, בנוף הררי ומדברי. בין השאר, מגדלים כאן עצי ארגן, שמאגוזהם מייצרים שמן איכותי המשמש לבישול, לתיבול ולקוסמטיקה. במקום ניתן לרכוש מתוצרת החווה: שמן ארגן טהור ואורגני, סבונים ייחודיים וצמחי תבלין טריים. בחווה מתקיימים סיורים חקלאיים. אפשר להישאר ללון בבקתות אירוח הבנויות מאבן ועץ ומשתלבות בנוף הבראשיתי (הלינה לזוגות בלבד, חיות מחמד מתקבלות בברכה).

איך מגיעים? כ־5 ק"מ מדרום לשדה בוקר פונים מערבה (שילוט למחנה רמון), נוסעים כ־2 ק"מ במעלה הכביש עד לשלט המורה על פנייה שמאלה לדרך עפר.

טלפון: 050-9800069 (לינה),

050-2993214 (סיורים בחווה)

[אתר אינטרנט](#)

יש דיר עזים וכבשים, מחלבה, וחנות המשק המציעה תוצרת מקומית, ממוצרי השכנים ובשר משובח.

בשעה 15:00 תוכלו לצפות

בחליבה, אין צורך בתאום מראש - מגיעים, טועמים וקונים.

בקתות האירוח המקסימות מציעות חווית מדבר מושלמת עם ארוחת הבוקר המפורסמת של החווה.

איך מגיעים? כ־3.5 ק"מ דרומית

לצומת טללים על כביש 40

טלפון: 054-6864347

[אתר אינטרנט](#)

חיות נחל בוקר

הילדה ומשה הקימו את חוותם בעמק המנקז את נחל בוקר ונחל נוקד אשר ביחד נשפכים אל נחל הבשור הגדול. במקום נמכרים יינות, שמן זית מקומי, זיתים וגבינות תוצרת האזור ועוד. יש כמה אפשרויות לינה במקום, בהן צימר לזוג, צימר משפחתי ושלושה לודג'ים.

איך מגיעים? מצומת טללים

נוסעים דרומה לכיוון שדה בוקר.

החווה נמצאת מצד ימין של הכביש

חוות אורליה משתלבת בנוף המדברי

חוות כרמי עבדת

החוה ממקמת על שרידי חוה חקלאית קדומה. חנה ואייל שתלו את הכרמים שלהם במקום בו גידלו גפנים לפני 1,500 שנה, במערכת הטרסות העתיקות ותוך שימוש במערכות ההשקיה הקדומות. הם מגדלים שישה זני ענבים, מהם מייצרים יינות מסוג קברנה, מרלו, שרדונה, ברברה ועוד. בחוה יש בקתות אירוח יפהפיות שבהן ניתן להרגיש חיבור אמיתי למדבר. האירוח כולל ארוחת בוקר שמוגשת לחדר. בנוסף ניתן להצטרף לסיורים מודרכים במקום,

לטעימות יין ובתיאום מראש – להתנסות בבקבוק עצמי של יין. החוה שותפה לפרויקט "צימר חברתי", במסגרתו חלק מהתשלום שמשלמים האורחים נשמר לצורך אירוח חנים של קבוצות חולי אפילפסיה מעמותת אי"ל. יש מסלולי טיול רבים באזור, מהחוה עצמה יוצא מסלול מעגלי יפהפה שבו ניתן להתרשם מציורי סלע עתיקים בני אלפי שנים. למי שמגיע באביב, ניתן לראות צבעונים יפים פורחים בין הסלעים. (כתב: אופק רון-כרמל)

איך מגיעים? בכביש 40 דרומה,

כ־7 ק"מ אחרי מדרשת בן-גוריון,
פונים ימינה בעקבות השילוט.

טלפון: 052-2705328

[אתר אינטרנט](#)

ומשפחתיים, אוהלי אירוח בסגנון
מרוקאי ומתחם קמפינג מסודר.

איך מגיעים? כ־2 ק"מ דרומית

לבי"ס לקצינים – בה"ד 1

טלפון: 050-8725233

[אתר אינטרנט](#)

חווה נועם במדבר

איריס ובני הקימו את החווה שלהם
קילומטרים ספורים מצפון למצפה
רמון, סמוך למכתש רמון ולשמורת
הצינים. בחווה, העוסקת בחקלאות
אורגנית, יש זיתים, כרם ענבים,
מטע רימונים, בוסתן של עצי פרי,
צמחי תבלין ועוד. אורחי המקום
יכולים ליהנות מארוחות שונות, בהן
ארוחת פוייקה – תבשיל קדירה של
בשר וירקות שורש המבושל על
מדורה. במקום שני צימרים זוגיים
ואוהלי אירוח בסגנון בדואי ללינת
שטח.

איך מגיעים? כ־2 ק"מ לאחר צומת

מישור הרוחות פונים ימינה בהתאם

לשילוט. **טלפון:** 052-4651888

[אתר אינטרנט](#)

חווה דרך ארץ-קיש

דניאל קיש, פסל ויין, נטע בחווה
שלו כרם ענבים אורגני, עם שישה
זנים, בהם פטיט סירה וזינפנדל.
החווה המטופחת מעוטרת בפסליו
של קיש ובמקום יש גם מתחם אירוח
מדברי למשפחות וקבוצות.
איך מגיעים? ליד מצפה רמון, 700
מטר צפונית לצומת הרוחות, ממזרח
לכביש.

טלפון: 050-5260768

חווה כרמי הר הנגב

בחווה של יהודית ויוסי יש כרם
זיתים ובית בד, בתיאום מראש ניתן
להגיע לסיור והרצאה על הנבטים,
"חקלאות נבטית אז והיום".
הסיור מסתיים במרכז המבקרים
שבו ניתן לרכוש שמן זית וריבות
המופקות מפירות אורגניים שגדלים
בחווה. במקום יש צימרים זוגיים

מטיילים נהנים בעין עקב (צילום יעקב שקולניק)

מסלול טיול: מעבדת לעין עקב

לרחוץ בו כל השנה וליהנות ממים צוננים, במיוחד בקיץ. המעיין הוא אחד משרשרת המעיינות היפים המאפיינים את מצוק הצינים. אלו מי תהום שפורצים בסדקי סלע הגיר, שנשבר בהתהוות הקניון הגדול של בקעת צין. החלק הראשון במסלול מתחיל בעיר העתיקה עבדת, שם ניתן להצטייד

טיול רגלי המתחיל בעיר העתיקה עבדת, עובר בעין עקב עליון ותחתון ומסתיים במדרשת בן-גוריון

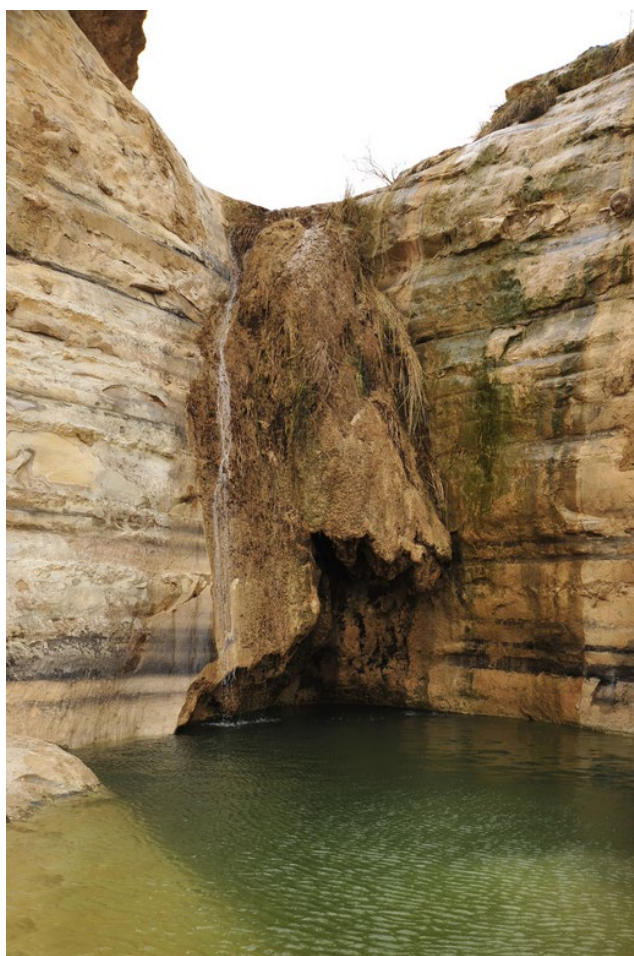
רבים חושבים שעין עקב לא מתאים לטיול רגלי, אך מדובר במסלול שמיועד למשפחות מיטיבות לכת. זהו המעיין היחיד שאפשר

להיות בוצי, רצוי לסייע אחד לשני בירידה. בסיום הירידה פנו דרומה בין שיחי הסמר ותגיעו לברכה הנפלאה המלאה מים כל השנה, מומלץ להיכנס למים ולהיזהר מהאצות החלקלקות שעל שפת הבריכה. המסלול מהבריכה יוצא צפונה בסימון כחול ומתחבר לחניון הג'יפים הנמצא כ-200 מטר משם (אם יתמזל מזלכם תוכלו לתפוס טרמפ

עין עבדת (צילום טל גליק)

במידע על המסלול ולבקר בעיר העתיקה. אם זמנכם קצר, תוכלו לעקוף את העתיקות בשביל מסומן מצפון. המסלול עובר בין טרסות נבטיות קדומות ועולה לרכס מעל ערוץ נחל עקב, השביל מסומן בכחול ונוח להליכה. הירידה לערוץ דורשת קצת עזרה ושימוש בידיים. המעיין נמצא ממש בתחתית המצוק הקטן בו ירדתם, זוהי ברכה רדודה הנמצאת בין קנים וסוף למרגלות בולדר גדול. כאן גם מתפצל השביל לכיוון עין זיק ולכיוון עין עקב תחתון. בוחרים את הסימון השחור לעין עקב תחתון (במורד הנחל). השביל מזגזג וחוצה את הערוץ ממערב למזרח, חפשו את הסימונים שיובילו אתכם בבטחה מצד לצד. כשעה הליכה מעין עקב עליון לתחתון. בדרך נעבור ליד סלע גדול וכהה עם ציורי סלע וגבים רבים שכיף לרחוץ בהם. את עין עקב תחתון נמצא מתחת למצוק חד במורד הנחל, הירידה ממערב למפל בו מאחזי ברזל הנעוצים בסלע. שם גם נובעים קצת מים והמורד עלול

עין עקב (צילום ליאו ספק, שאטרסטוק)

נעלי הליכה נוחות.

אופציה קצרה: ניתן לקצר את המסלול מחניון הסרפנטינות דרך מעלה דבשון לעין עקב תחתון וחזרה – כ־12 ק"מ, 4-5 שעות. משאירים את הרכב בתחתית הסרפנטינות, עולים במעלה דיבשון והולכים לאורך מסלול ירוק עד לעין עקב תחתון. חזרה כמו במסלול הארוך דרך נחל צין. ●

עם ג'יפ בחזרה למדרשת בן-גוריון). הדרך מהחניון מיועדת להולכי רגל ולרכבי שטח. שביל הג'יפים נוח להליכה והוא נמתח לאורך נחל עקב צפונה עד לחיבור עם נחל צין, שם פונים שמאלה לפי השילוט לשדה בוקר. ממשיכים בציר המסומן באדום בתוך נחל צין עד לעלייה למדרשת בן-גוריון. במהלך ההליכה תוכלו לראות על המצוקים את ריכוז קיני הנשרים, מהאחרונים בארץ. הנשרים והרחמים מנצלים את המצוק לקינון ולמנוחה, וממנו יוצאים לטיסה ולאכילה.

אורך המסלול: כ-18 ק"מ

משך הטיול: יום שלם

למי מתאים? דרגת קושי בינונית

הטיול מחייב הקפצת רכבים למדרשת בן-גוריון או לחניון הסרפנטינות (בתחתית הירידה לעין עבדת). ניתן לקצר את המסלול מחניון הסרפנטינות דרך מעלה דבשון לעין עקב תחתון וחזרה – כ־12 ק"מ, 4-5 שעות.

מפת סימון שבילים: מס' 15.

מה להביא? 3 ליטר מים לפחות,

מסלול משפחתי: שביל הר הנגב

בשעות האור, ליהנות מקבלת הפנים של המארחים, להירגע ולהכיר את הכפר וסביבתו. במרבית הכפרים הילדים יזמינו אתכם למשחק כדור מקומי או לנסות את מזלכם ברכיבה על אתון. תוכלו לסייע בהשקיית עדר העיזים ולעזור לאפות פיתות לארוחת הערב. מעבר להליכה בנופי המדבר, הטיול הזה מהווה חוויה תרבותית מיוחדת. פרטים על השביל תמצאו באתר [האינטרנט](#)

טיול משפחתי שאורכו מיום אחד ועד כמה ימים לאורך שביל הר הנגב העובר בין מאהלי הבדואים, אחרוני הרועים בהר הנגב. לשביל יש כניסות ויציאות נוחות לאורך כביש 40 ואתם יכולים לבחור כמה ממנו ללכת. תחילתו של השביל במרחב עם והוא מסתיים במצפה רמון. תמורת סכום סמלי אפשר ללון באוהלי אירוח שבדרך האוהלים. בכל יום הולכים 12-15 ק"מ, מה שמאפשר להגיע למאהלי הבדואים

ביקור במאהלי בדואים מאפשר להכיר את התרבות והמסורת מקרוב

מנוחה במאהל בדואי (צילום טל גליק)

מסלול טיול: נחל קרקש

מסלול קצר המתאים

למשפחות ונותן טעימה מיופיו של המדבר

הראשי (כביש 40), משם מתחיל סימון ירוק המוביל אתכם לתוך נחל קרקש.

בירידה מטה ניתן להתרשם מסלעי המדבר השונים, כגון קירטון, גיר, צור וחואר, וגם משיחי קרקש רבים, מהם קיבל הנחל את שמו. בדרך תגיעו למפל שיש לרדת בו בזהירות ולמספר גבי מים, שמתמלאים לעיתים לאחר שטפונות. בהמשך נפגש המסלול עם סימון

למי שמחפש מסלול קצר ומעגלי באזור שדה בוקר, שנותן טעימה מהיופי של המדבר ומתאים למשפחות – נחל קרקש הוא אפשרות נהדרת. את הרכב יש להחנות בחניית קבר בן-גוריון, ואז יש ללכת על המדרכה עד לכביש

שבילים כחול – נחל חווארים.
 למעוניינים להאריך את המסלול,
 ניתן לפנות ימינה (מערבה) אל עבר
 המסלול הכחול של נחל חווארים
 ולאחר מכאן לטפס בשביל השחור
 העולה על גבעה משמאל (דרומה),
 וכך להגיע עד לקניון עין עבדת
 היפהפה. אופציה זאת אינה מעגלית
 ודורשת הקפצת רכבים לחניון עין
 עבדת תחתון.
 למסלול המעגלי הקצר, המשיכו

שמאלה (מזרחה) עם השביל הכחול,
 עד למפגש עם שביל אדום לצד
 כביש הסרפנטינות העולה מעלה אל
 עבר מדרשת בן-גוריון. לפניכם עלייה
 תלולה וחשופה לשמש, שבסופה
 תגיעו אל חניון קבר בן-גוריון, ותוכלו
 ליהנות מהבריזה שהרווחתם ביושר.
 לקראת ערב ניתן לעיתים לראות
 באזור חיות בר, כגון יעלים, שועלים
 ותנים.
 מומלץ לבקר במרכז המידע של

נחל קרקש. טעימה מנופי המדבר (צילום אופק רון-כרמל)

נחל קרקש (צילום אופק רון-כרמל)

רשות הטבע והגנים בחניית קבר
בן-גוריון, שם תוכלו לקבל מפה של
האזור ועדכונים אחרונים מהשטח.
איך מגיעים? סעו דרומה על כביש

40, פנו שמאלה בצומת טללים
ולאחר מכן ימינה בצומת חלוקים.
לאחר שתעברו את קיבוץ שדה
בוקר תראו פנייה שמאלה אל עבר
מדרשת בן-גוריון.

נקודת יציאה: צומת מדרשת בן-
גוריון

נקודת סיום: חניון קבר בן-גוריון.
במקום יש שירותים וברזים למילוי
מים.

אורך המסלול: כ־2 ק"מ, כשעה
וחצי הליכה.

סימון שבילים: ירוק, כחול ואדום.
למי מתאים? המסלול מתאים
למשפחות

עוד בסביבה: קבר בן-גוריון, טיולי
אופניים של חברת גיאופן, מסלול
נחל חווארים, קניון עין עבדת, טיולי
גמלים בחאן השיירות, שביל ציורי
הסלע ועוד. 🟡

כתב: **אופק רון-כרמל**

ציורי סלע עתיקים בהר מחיה (צילום אופק רון כרמל)

מסלול טיול: פארק ציורי הסלע

יוצא דופן הוא הר כרכום, המשופע בציורי סלע רבים ומוכר לחובבי טיולים, אך הגישה אליו בעייתית ומוגבלת עקב אימוני צה"ל במקום. בקרב החוקרים קיים מזה שנים דיון ער בנושא הסיכון בחשיפת הציורים לציבור עקב הנזק שעלול להיגרם להם. אך באביב 2017, נחנך שביל חדש בהר מחיה, שם נמצא ריכוז גדול של ציורי סלע באזור קטן יחסית, שמאפשר לציבור הרחב ליהנות סוף

**שביל חדש שנחנך לאחרונה
בהר מחיה מוביל לריכוז
גדול של ציורי סלע מרתקים.
יש מסלול קצר המתאים
למשפחות ומסלול ארוך שנועד
למיטבי לכת**

ציורי סלע מסתוריים קיימים בנגב מזה אלפי שנים. רובם אינם ידועים לציבור, ומוכרים למדריכי טיולים, חוקרים וארכיאולוגים מקומיים בלבד.

מעגלי ארוך יותר שלוקח כשעה ורבע. ניתן להגיע למסלול עם רכב פרטי ויש בו חניה נוחה. האופציה השנייה היא ארוכה יותר – מסלול חדש בשם "שביל התיישבות תרבות וקהילה" שנחנך במרץ 2017. אורכו כ־3 ק"מ והשלמתו לוקחת כ־5 שעות. תחילת המסלול באוהל יהלה קמפ הסמוך לחניון העליון של עין עבדת. שם אפשר לפגוש את סאלם אל וואג', צעיר בדואי שיכבד אתכם בתה וישמח לספר לכם על הפזורה הבדואית בנגב מנקודת מבטו. משם השביל עולה להר מחיה ולמצפור ליפא גל, שם אפשר להתרשם מציור הסלע העתיקים.

סוף ממראה הציורים העתיקים. ליאור שווימר מרשות הטבע והגנים טוען שהיוצרים הם כנראה מתקופת הברונזה הביניימית (2000-2400 לפנה"ס), שבאו לסחור בנחושת. אחד הציורים המיוחדים שניתן לראות במסלול בהר מחיה הוא של צייד רכוב על סוס שצד יען באמצעות חנית. את המסלול ניתן לעשות בשני אופנים. האופציה הקצרה מתחילה ממצפור ליפא גל, הסמוך לחוות כרמי עבדת. משם יוצאים שני שבילים נוחים באורך של כקילומטר אחד. ניתן ללכת במסלול מעגלי קטן שלוקח כחצי שעה, או במסלול

השביל בהר מחיה (צילום אופק רון-כרמל)

קצר – חצי שעה הליכה. מעגלי ארוך – שעה ורבע הליכה.
למי מתאים: למשפחות.

המסלול הארוך

סוג המסלול: קווי, יש צורך בהקפצת רכבים.

נקודת התחלה: אוהל יהלה קמפ הסמוך לחניון העליון של עין עבדת.
איך מגיעים? 8 ק"מ דרומה על כביש 40 מול הכניסה לחניון עין עבדת עליון פונים מערבה (ימינה) ושם ממשיכים בדרך עפר על פי השילוט למאהל "יאהלה קאמפ". שם ניתן להשאיר את הרכב ולצעוד בנחת לכיוון מצפור ליפא שבראש הר מחיה.

נקודת סיום: שנטי במדבר (הקפצת רכבים: נוסעים דרומה על כביש 40, כ־5 ק"מ אחרי מדרשת בן-גוריון פונים ימינה אל עבר כפר הנוער שנטי במדבר).
אורך המסלול: 3 ק"מ, כ־5 שעות הליכה.

למי מתאים: למיטיבי לכת.

כתב: אופק רון-כרמל

לאחר מכן השביל יורד אל חוות כרמי עבדת, שם תוכלו לטעום יין מהיקב המקומי. מהחווה המסלול ממשיך מעלה ומסתיים בשנטי במדבר, מעון לנוער בסיכון, שם אפשר לסייר (בתיאום מראש, לקבוצות בלבד). השביל מסומן בסימון פיקטוגרפי מיוחד של ציורי סלע.

המסלול הקצר

סוג המסלול: מסלול מעגלי.
נקודת התחלה וסיום: מצפור ליפא גל, סמוך לחוות כרמי עבדת.
איך מגיעים? לבאים מצפון: נוסעים דרומה על כביש 40. כ־7 ק"מ אחרי מדרשת בן-גוריון פונים ימינה אל חוות כרמי עבדת בעקבות השילוט. נכנסים לדרך עפר, עוברים את החווה מצד ימין וממשיכים מעלה עד למצפור ליפא גל, שם משאירים את הרכב. לבאים מדרום: ממצפה רמון נוסעים צפונה על כביש 40. כ־10 ק"מ אחרי גן לאומי עבדת פונים שמאלה אל החווה בעקבות השילוט וממשיכים לפי ההוראות למעלה.
אורך המסלול: כ־1 ק"מ. מעגלי

טיול אופניים באזור עין עקב (צילום אלון רון)

טיול אופניים: עין עקב

אליו אמנם אינו קטן, אבל התמורה הולמת ומרחיבה את הנשמה. אין עוד מקום בו טעמו של הקפה מתוק כל כך כמו על גדת הבריכה של עין עקב בתום רכיבה ארוכה. כדי להגדיל את התענוג אפשר ליהנות כאן מצמחייה עשירה של סוף, עצי אשל ושערות שולמית שמכסות את קיר הסלע ומטפטפות למרבה

כדי להגיע לעין עקב, מעיין שופע מים בלב המדבר, צריך אמנם להתאמץ בעליות וירידות, אבל התמורה המחכה על גדת הבריכה, שווה את המאמץ

עין עקב הוא אחת ההפתעות הכי גדולות בנגב: מעיין שופע מים מתוקים בלב המדבר. המאמץ להגיע

השמחה על המבקרים.

אורך המסלול: 21 ק"מ

משך הטיול: רכיבה של שעתיים

עד שלוש שעות, שהייה ליד המעיין כשעה.

דרגת קושי: בינונית

מסלול מעגלי, נקודת התחלה וסיום

בבית ספר שדה בשדה בוקר

הגעה לנקודת ההתחלה: כביש

40 עד מדרשת שדה בוקר

מפת טיולים: הנגב התיכון (מס'

15)

מחנים את הרכב בתוך מדרשת

בן-גוריון ליד המרכז המסחרי שבו

נמצאת חנות האופניים גאופן

(שם מומלץ להצטייד בהנחיות על

המסלול). הרכיבה מתחילה משם

ומסומנת בירוק לאורך מצוק הצינים,

לאורך הטיילת מזרחה בשביל ירוק

היוצא משער קטן בקצה הגדר של

המדרשה ומוביל לראש מעלה צין.

משם מתחילה ירידה תלולה במעלה

צין, לרוכבים שאינם מיומנים מומלץ

ללכת ברגל את הקטע התלול של

המורד.

שני קילומטרים לאחר מכן חוצים את

אפיק נחל צין ופונים בכיוון דרום-

מערב. מכאן מחפשים את השביל

המסומן כחול ומשולט לכיוון עין

עקב.

תשעה קילומטר מנקודת ההתחלה

חוצים התפצלות וממשיכים בשביל

הכחול. שני קילומטר הלאה משם

מגיעים לחניית מכוניות. מכאן

הרכיבה על אופניים אסורה ותצטרכו

ללכת ברגל עם האופניים עד למעיין,

מרחק של כ-200 מטר.

עין עקב נמצא 12 קילומטר מנקודת

ההתחלה. זה הרגע לטבול במים,

לבשל ספל קפה קטן ולהרהר

בבריאות העצומה ובחדוות החיים

שנוספה לנו בזכות הרכיבה הזו.

שלושת הקילומטרים הראשונים

בדרך חזרה זהים לנתיב בו הגענו.

בשלב זה מגיעים לסימון של שביל

ישראל וממשיכים בו לפי השילוט

לעין עבדת.

שישה וחצי קילומטרים לאחר

היציאה מעין עקב מגיעים לכביש

שמחבר את עין עבדת עם מדרשת

בן-גוריון. זה הרגע לבחור: האם

אתם רוצים לבקר גם בעין עבדת

כדאי לזכור: קטע זה, מהחיבור לכביש ועד למדרשה הוא עלייה תלולה למדי. יתכן שזה הרגע לשקול את האפשרות שרק נהגי המכוניות ימשיכו ברכיבה במעלה התלול בעוד שאר הרוכבים ימתינו להם בצל.

או לרכב בחזרה לחניון בו השארתם את המכונית. אם בחרתם באפשרות הראשונה – פנו שמאלה (דרומה) לשמורת הטבע. אם החלטתם שדי לכם – פנו ימינה (צפונה) לכיוון מעלה הסרפנטינות המוביל למדרשה.

איפה ישנים ברמת הנגב

טלפון: 08-6565134/6

[אתר אינטרנט](#)

חאן חי נגב

חאן אקולוגי הבנוי מלבני בוך ובו אולמות שינה גדולים עם מזרנים ומחצלות. במקום יש גם חדרי אירוח ממוזגים למשפחות. בחאן יש מטבח משותף, פינות ישיבה ופינות מדורה. בסמוך יש אטרקציות שונות, בהן מגרשי ספורט ומשחקים לילדים וגן זואולוגי.

איפה? קיבוץ רביבים

טלפון: 08-6562688

[אתר אינטרנט](#)

מכפר נופש קיבוצי ועד אירוח

בחוות בודדים, הר הנגב מציע שלל אפשרויות לינה המשתלבות נהדר עם הנוף והסביבה. הנה כמה מהן, את הרשימה המלאה תמצאו בסוף הפרק על רמת הנגב

כפר הנופש משאבים

78 חדרי אירוח בקיבוץ משאבי שדה, מתאימים לבודדים, משפחות וקבוצות, פזורים בין מדשאות ומשקיפים לנוף המדברי. במקום בריכת שחייה מקורה. **איפה?** משאבי שדה

צימבר

צימבר

שלושה צימרים רומנטיים לזוגות (גם משפחות מוזמנות). כל צימר מעוצב בסגנון שונה, עם אלמנטים ייחודיים ונגיעות אומנותיות. לשני צימרים יש בריכת טבילה בחצר. בעלת המקום, רותי ביסמוט, היא אמנית וקרימיקאית, שמעבירה בסטודיו שלה סדנאות לקבוצות, זוגות ומשפחות. **איפה?** משעול הצבעוני, אשלים
טלפון: 050-3340772

[אתר אינטרנט](#)

חוות מעיין הנעורים

חוות בודדים הממוקמת בגיא נסתר, מוקפת בנופים מדבריים. יש כאן שתי

בקתות עץ עם חלונות המשקיפים לאגם קטן ולכרמים. בבקתות יש ג'קוזי ומכונת אספרסו והן מצוידות במצרכים לארוחת הבוקר.

טלפון: 052-9095199

[אתר אינטרנט](#)

וילה אדמה

וילה אקולוגית הבנויה מאדמה ומשקיפה לנחל חוורים. הווילה מיועדת למשפחות ויש בה שלושה חדרי שינה, סלון, פינת אוכל ומטבח מאובזר.

איפה? מדרשת בן-גוריון, שדה בוקר

טלפון: 054-4953405

[אתר אינטרנט](#)

איפה אוכלים ברמת הנגב

בכריכים טריים, מרקים, סלטים, מאפים תוצרת בית ויינות מקומיים.
איפה? מדרשת שדה בוקר
טלפון: 054-7689464

פולה קפה

בית קפה בצריף בן-גוריון בשדה בוקר. במקום מגישים קפה משובח ומאפים טריים וכן מנות קלות כמו פיצה, קישים ולביבות.
איפה? צריף בן-גוריון, שדה בוקר
טלפון: 08-6560479

נבטו, חוות שבטה

במסעדה הממוקמת במבנה אבן היסטורי מגישים מנות מהמטבח הבדואי והים תיכוני המוכנות בשיטות מסורתיות. בתפריט תמצאו מקלובה, מדפונה, פלאפל ירוק ועוד. יש לתאם מראש.
איפה? שבטה
טלפון: 050-7383802

מגבינות צאן בחוות בודדים ועד למנות מושקעות מהמטבח הים תיכוני, באזור הר הנגב תמיד תמצאו מה לאכול ויש גם מקומות להצטייד לפיקניק בלב הנוף. את הרשימה המלאה תמצאו בסוף הפרק על רמת הנגב

חוות קורנמל

בחוות, הממוקמת על גבעה מול נוף מדברי, יש עדר עזים, מחלבה ומסעדה חלבית שמגישה מנות על בסיס הגבינות המיוצרות במקום.
איפה? דרומית לצומת טללים
טלפון: 08-6555140

[אתר אינטרנט](#)

הכנענייה, שדה בוקר

מעדנייה במרכז המסחרי של שדה בוקר, שמציעה גבינות עזים, דגים מעושנים, נקניקים וממרחים – כל מה שצריך לארוחת פיקניק מושלמת. אפשר גם להצטייד

מי ומי ברמת הנגב

ג'יפים ואטרקציות			
שם המקום	שם האחראי	תיאור	טלפון
נגב ג'יפ	ד"ר חיים ברגר	טיולי ג'יפים, עין עקב, ספארי לילה.	054-5343797
פטרה ג'יפ	יואב צרפתי	ג'יפ + מדריך	050-8258070 פקס 086371524
אדם סלע- חוויה אתגרית	אדם סלע	טיולי ג'יפים וסנפלינג	050-5308272
נחום בכלר	נחום בכלר	מדריך + ג'יפ	052-2760740
יניר במדבר	יניר יגל	הטמנות מים, הקפצות, לוגיסטיקה בשטח	054-2461066
חוויה נגבית	מיכה ארז	שירותים אקולוגיים והדרכת טיולים, ג'יפים	050-3018642
מירון טיולים יפים במדבר	מירון נומיס	מורה דרך	050-5838163
יגאל גרנות	יגאל גרנות	מורה דרך המתמחה בחרותות סלע, ג'יפים	050-5646796
אלון גלילי	אלון גלילי	מורה דרך	052-2706199
גיאופן	אסף עמיחי	חנות והשכרת אופניים	08-6553350
over Israel כדור פורח	מורן איצקוביץ'	טיולי כדור פורח ברחבי הנגב	053-2900007
ישראל ג'יפ טורס	נועם וארנה צרפתי	טיולי ג'יפים, מנהלות וארוחות שטח	050-7445584 050-8632329
דרור במדבר - ופריסות שטח טבעוניות	דרור בן אור	גלישת חולות וטיולי ג'יפים	054-3046054 053-7892251 08-6753636
מרכזים ואתרים			
מצפה רביבים		אתר מורשת	08-6568638
צריף בן-גוריון		אתר מורשת	08-6560469

מרכזים ואתרים		
שם המקום	תיאור	טלפון
קבר בן-גוריון	גן לאומי ואתר מורשת	050-9789960 חגית 08-6555684
חיזיון- דוד בן-גוריון הכרעות מעצבות	חיזיון בן-גוריון	08-6592100
גן לאומי עין עבדת	גן לאומי ושמורת טבע	053-4275285 08-6554418 08-6555684
גן לאומי עבדת	אתר מורשת עולמי	053-7762176 08-6551511
בי"ס שדה - שדה בוקר	מרכז הדרכה ומרכז זוחלים	052-8654466 054-6699383 86532016
יקב ומרכז מבקרים שדה בוקר	יין קפה וסרט	050-7579212 08-6560430
מו"פ רמת הנגב	מרכז המבקרים של המרכז לחקלאות מדברית, מו"פ רמת הנגב	054-4636613 08-8528852
המשתלה לצמחים בשרניים		08-6560229
אחוזה נווה מדבר	מרחצאות תרמו- מינרליים וספא	08-6579666
מרכז צפרות רמת הנגב	טיבוע וטיולים בעקבות ציפורים	052-3689608
מרכז מבקרים נאות חובב	מרכז מבקרים בנושא תעשייה וקיימות	052-4874050 avivitl@neho.org.il
חוות		
חוות נאות	חליבה וטעימת גבינות עזים	054-4218788/9
חוות רוטה	חוה חקלאית ויקב	054-4968703 עדי 054-2070044

חוות		
שם המקום	תיאור	טלפון
חוות קורנמל	חנות גבינות	052-2788051 08-6555140
חוות צברי אורלי	חוות גידול הצבר הגדולה במזרח התיכון	058-4707070
חוות כרמי עבדת	יקב וטעימות יין, בקתות ללינה וארוחת בוקר	052-2705328 08-6535177
חוות אשב"א	שמן, יין, פירות וירקות אורגניים	050-548-8364
חוות אורליה	בית בד לשמן הארגן, טיולים, לינה לקבוצות- קמפינג	050-2993214
חוות ממשית	טיולי גמלים ולינה בבקתות עץ	08-6552829
חולות מקמן	בקתות בוץ	052-2368175
חוות זית המדבר	אוהלים, צימרים, משפחות וקבוצות עד 17 אנשים	052-5583065
חוות מתנת מדבר	צימרים עם קמין, חאן לינה, זעפרן	054-4862311
חוות נחל בוקר	צימרים, חאן לינה	052-6822930
חוות נחל חווארים	צימרים	054-2346066
חוות מעיין הנעורים	צימרים, בקתות אירוח, סדנאות עם סוסים	054-2589589
חוות נחל הרועה	צימרים	054-4835545
חאנים		
חאן ספינת המדבר	טיול גמלים ופעילויות אתגר	052-5572323 08-6557318

חאנים		
שם המקום	תיאור	טלפון
חאן שיירות	אירוח בדואי וטיולי גמלים	054-3032400 053-4464664 86535777
חאן נחל בוקר		052-6822930 052-5786863
חאן חי נגב	חאן אקולוגי רביבים	054-2401261 08-6562688
מאהלי אירוח בדואים בהר הנגב		
סאלם - נפגשים במדבר	מאהל אירוח בדואי ארוחות ולינה	050-5423523
פרחאן	מאהל אירוח בדואי ארוחות ולינה	054-9083573
סלימאן	מאהל אירוח בדואי ארוחות ולינה	054-2670832
סאלם אל וואדג - יאהלה קמפ (מול הכניסה לחניון עליון עין עבדת)	מאהל אירוח בדואי ארוחות ולינה	054-3510824
עיד אל קשחר - האוהל של עיד סמוך לעבדת	מאהל אירוח בדואי ארוחות ולינה	055-8960315 או 053-7762166
סאלם אבו בלייה - משולש חווה כניסה לנחל חווה	מאהל אירוח בדואי ארוחות ולינה	050-5423523
אחמד חרייניק - משולש חווה כניסה לנחל חווה	מאהל אירוח בדואי ארוחות ולינה	052-5857326
סלמאן סאדן - נחל אריכא סמוך לצומת הרוחות	מאהל אירוח בדואי ארוחות ולינה	054-6001357
מוחמד חרייניק - נחל אריכא	מאהל אירוח בדואי ארוחות ולינה	054-5338381
עודה לאביס וסלימאן סואלם - נחל אריכא	מאהל אירוח בדואי ארוחות ולינה	054-5962196 או 054-2670832

מאהלי אירוח בדואים בהר הנגב		
שם המקום	תיאור	טלפון
חז ארבל ושי יגל - שבילים קהילתיים	מאהל אירוח בדואי ארוחות ולינה	חז - 050-5702099 שי - 052-3689690
רמת ציפורים	מאהל אירוח בדואי ארוחות ולינות	050-2444574
גלריות וסדנאות		
גלריית דרך הבשמים	אמנות חובקת עולם	050-2316777
איתמר גרינוולד	חרש ברזל	052-6070577 6551439
סדנאות טאי-צ'י-צ'י-קונג	סדנאות חוויתיות המבוססות על תנועות עדינות וזורמות עד 30 איש.	054-4748595 08-653-2236
נמשים - עיצוב מתנות לבית	כלי בית, מוצרי יד ועבודות יד	050-2772229
קרמיקה ניצה בר	גלריה וסטודיו לעבודות קרמיקה	054-5495159
מדריכים ומורי דרך		
חיים ברגר		054-5343797
יואב צרפתי		050-8258070
אדם סלע		050-5308272
חז ארבל		050-5702099
יובל הדר		058-5060800
נחום בכלר		052-2760740

מדריכים ומורי דרך

054-3046054 053-7892251	דרור בן אור
050-3018642	מיכה ארז
050-5838163	מירון נומיס
050-5646796	יגאל גרנות
052-2706199	אלון גלילי
054-5822390	גיל שניידר
052-3689608	מידד גורן
054-2346066	יענקלה גבע
052-8738100	בצלאל כהן
052-4438086	דנה מאיר
050-3654551	חן קרן
050-8896465	יעל בית אב
054-6699383	אבי עטר
08-6553350	אסף עמיחי

אוכל

שם המקום	תיאור	טלפון
קייטרינג "דברי טעם" בנגב	קייטרינג	054-8111863
חוות קורנמל	מסעדה וחנות גבינות	052-2788051
חדר אוכל מדרשת בן-גוריון		08-6532016
חדר אוכל משאבי שדה	ארוחות צהריים כשרות בתיאום	050-7214373

אוכל		
שם המקום	תיאור	טלפון
פיצה טללים	פיצריה תוצרת בית	052-3259566
פולה קפה	קפה ומאפה	08-6560479
כנענייה	מעדנייה ובית קפה	054-7689464
ג'ומעה	פאב מסעדה וחומוסייה	054-4242385
פיצה דומינו	פיצות וארוחות קלות	054-8006948
ארומה	בית קפה	054-2225852 08-6532111
מקדונלדס	פאסט פוד	052-9440170
סחוטרי	מיצים טבעיים	052-8795774 055-6671644
פלאפל פלוס	פלאפל כשר	054-7296453
קייטרינג ארניקה	קייטרינג כשר בהזמנה	052-2645963
רוניתא	קייטרינג כשר בהזמנה	054-4739935
פאב 40	פאב מקומי	052-467-4637
טל במדבר	קייטרינג מסעדה כשרה	054-7579842
ישראל ג'יפ טורס	קייטרינג ביתי בשטח ובחוות בודדים בהזמנה	050-7445584

לינה		
שם המקום	תיאור	טלפון
כפר הנופש משאבים	78 חדרי אירוח כפרי	08-6565136 08-6571765
וילה אדמה	וילת נופש אקולוגית	054-4953405
אירוח בגיא	חדר אירוח	054-4636613
למדבר	צימר	054-7245673
בית הארחה קריבין	צימר	052-2712304
הצימרים של מרגו	צימר	054-4286020
ורד המדבר	צימר	050-8671921
הדר במדבר	צימר	058-5060800
נוף לנחל חווארים	צימר	054-6385511
נופים - קרוואנים להשכרה	קרוואנים ללינה, מדרשת בן-גוריון	052-6136393
ביס"ש שדה שדה בוקר	אכסנייה ואירוח כפרי	08-6532016
צימבר	צימרים	050-3340772 08-6557673
קרן אור במדבר	בקתות עץ	054-4707466

פעילויות נוספות תמצאו ב[אתר האינטרנט](#)

מבט אל מכתש רמון
(צילום אדוה קפלן־דרוד)

פרק ב'

מצפה רמון

והמכתש

שקיעה במכתש (צילום רונית בן ארי)

כמחנה עבודה לפועלים שסללו את הדרך לאילת, מושכת אליה בשנים האחרונות צעירים שמאסו בחיים הלחוצים במרכז, משפחות שרוצות לגדל את ילדיהן קרוב לטבע והרבה אמנים, מוזיקאים ויוצרים. היום יש פה אוכלוסייה אקלקטית ומגוונת שכוללת את ותיקי היישוב, עולים ותיקים מצפון אפריקה ומברית

העיירה מצפה רמון, השוכנת על קצה מכתש רמון, היא אחד המקומות המיוחדים בארץ. יש בה כמה דברים שלא תוכלו למצוא בשום יישוב עירוני אחר: נוף עוצר נשימה למכתש רמון, שמיים זרועי כוכבים, שקט שאפשר לשמוע רק במדבר ויעלים שמסתובבות בין חצרות הבתים. העיירה, שהוקמה ב־1956

המועצות, אנשי צבא, דתיים וחוזרים בתשובה, משפחות צעירות ואמנים. התמהיל הזה יוצר פסיפס אנושי מורכב ומרתק שתורם לאופי המיוחד של היישוב.

בשנים האחרונות הוקמו במצפה רמון, שתושביה מכנים מצפה, הרבה עסקים קטנים ומיזמים תיירותיים ייחודיים, בעיקר ברובע דרכי הבשמים. יש פה מסעדות קטנות, פאבים, בתי קפה, חנויות

ייחודיות, בתי מלאכה של אמנים ויוצרים ועוד. גם ענף הלינה במצפה רמון התפתח מאוד בשנים האחרונות, והמבחר כולל אכסניות, חניונים וחאנים באווירה מדברית, חוות בודדים, צימרים משפחתיים וגם מלונות בוטיק ומלונות יוקרה מפנקים. כל אלה הופכים את הביקור במצפה רמון למעניין ומהנה מיוחד ומספקים סיבה מצוינת לבקר במקום. אבל הסיבה העיקרית לבוא

טיילת אלברט במצפה רמון (צילום יעקב שקולניק)

אטלנטית ולענת המדבר בשפת המצוק וצמחים כמו שיחי רותם המדבר ואשלים בקרקעית המכתש. המכתש עצמו מספק מגוון גדול של אפשרויות בילוי והרפתקאות: טיולים ברגל, באופניים וברכב שטח, טיולי רכיבה על סוסים ועל גמלים והרפתקאות נוספות. חוויה נוספת הייחודית לאזור היא צפייה בשמיים השמיים באזור מכתש רמון נקיים מזיהום אוויר וחשוכים במיוחד ועל כן זהו אחד המקומות הטובים בארץ לצפייה בכוכבים. מדי שנה באוגוסט מגיעים לכאן מטיילים רבים לצפות במטר המטאורים.

המיקום של מצפה רמון, בגובה 900 מטר מעל פני הים, יוצר אקלים מדברי מיוחד. בקיץ אמנם חם, אבל ללא עומס חום והפיצוי הוא הלילות הקרירים, בחורף הימים לרוב נעימים והלילות קרים מאוד. יש חורפים בהם יורד כאן שלג והמראה של המדבר המכוסה בלבן פשוט עוצר נשימה. בחורף ובאביב יש במכתש פריחה נהדרת. ●

לכאן היא הטבע והנופים שמסביב, ובראש וראשונה מכתש רמון. מכתש רמון הוא תופעת טבע ייחודית בקנה מידה עולמי. המכתש, אשר אורכו כארבעים קילומטר, הוא מכתש הסחיפה הגדול בעולם. מכתשי סחיפה, בשונה ממכתשים אחרים שנוצרו מפגיעת גרמי שמיים או מהתפרצויות געשיות, נוצרו על ידי כוחות בליה במשך מיליוני שנים. בעולם כולו יש רק שבעה מכתשים כאלה, כולם נראים כקערות עצומות הפעורות ברכס והם נמצאים אך ורק בנגב ובסיני.

מכתש רמון הוא לא רק הגדול מסוגו בעולם, הוא גם הדרמטי מכולם. מגוון הנופים פה כולל מצוקים תלולים, חולות צבעוניים, צורות סלע מרהיבות, קיר סלע המכיל מאובני אמוניטים ועוד. יש פה גם מגוון בעלי חיים, לא רק יעלים אלא גם פראים, צבאים, קרקלים, שועלים ועוד, וכן עופות כמו נשרים, חוברות וקוראים, זוחלים כמו צפעון, שפיפונים ואפעה. ואפילו צמחים יש פה, בלב המדבר – צמחייה ערבית כמו אלה

יעל על מצוקי מכתש רמון (צילום רותם מטרסו)

אתרים באזור מצפה רמון

מכתש רמון, מכתש הסחיפה הגדול בעולם, הוא אתר טבע מרשים בקנה מידה בינלאומי, והוא מציע נופים דרמטיים מהסוג שלא תראו בשום מקום אחר. במכתש חיים בעלי חיים מדבריים רבים כמו יעלים, צבאים, שפני סלע, פראים ועוד. במכתש יש כמה אתרים ומוקדי עניין שלא כדאי

הטבע באזור מצפה רמון מוכיח שהוא האמן הגדול מכולם: סלעים שחורים, חולות צבעוניים ומאובנים בני מיליוני שנים. הצעה לביקור באתרי טבע ובכפר בדואי כמעט סודי

לכביש שחוצה את המכתש ומוביל אליה שביל גישה מעץ. מראש הגבעה נשקפת תצפית נהדרת של המכתש.

החולות הצבעוניים

לא רחוק מהמנסרה נמצא אתר החולות הצבעוניים של מכתש רמון. במחצבה ישנה תוכלו לראות חול בשלל צבעים – אדום, ירוק, צהוב, כתום, סגול ועוד. זהו מעין ארגז

להחמיץ. הנה כמה מהם:

המנסרה

אחת התופעות הגיאולוגיות המעניינות במכתש רמון היא המנסרה, או הנגרייה. זוהי גבעת אבן חול שעליה פזורים שברי סלע שחורים מאורכים באורך 10-20 ס"מ שנוצרו מגושי קוורץ שהותך על ידי סלע מאגמה לוחט שפרץ מן האדמה. המנסרה שוכנת בסמוך

גבעת הפריזמות במכתש רמון (צילום יעקב שקולניק)

חול ססגוני הפופולרי בעיקר בקרב משפחות שממלאות פה בקבוקים בחול הצבעוני.

עין סהרונים

מעין שנובע באפיק נחל רמון לפני יציאתו מהמכתש. זהו מקור המים הגדול ביותר במכתש. המעין יוצר בחורף פלג מים של מאות מטרים,

בקיץ הנביעה נפסקת לרוב. המעין מושך בעלי חיים רבים וסביבו יש צמחייה עשירה. בין היתר אפשר לראות כאן אשלים, קנה וסהרון משולשל אשר העניק למקום את שמו. על גבעה ליד עין סהרונים נמצאת אכסניית הדרכים הנבטית חאן סהרונים, אחת מתחנות דרך הבשמים.

חולות צבעוניים במכתש (צילום רויטל פישר)

פרסת נקרות (צילום יעקב שקולניק)

נחל נקרות

נחל נקרות, אשר קיבל את שמו בשל הגומחות שחצבו השיטפונות בדפנות הקניון, הוא הנחל שמנקז את מכתש רמון. אורכו כ־60 ק"מ והוא זורם לאורך המכתש, ממערב למזרח, אז הוא מסתובב נגד כיוון השעון ומתחתר בקניון באזור שמכונה "פרסת נקרות" עד שהוא נשפך אל נחל הערבה. אזור פרסת נקרות הוא המטויל ביותר בנחל.

קיר האמוניטים

תופעה גיאולוגית ייחודית נוספת במכתש רמון היא קיר האמוניטים – קיר סלע שעליו מאובנים של אמוניטים, בעלי חיים ימיים בעלי כמה זרועות שחיו לפני מיליוני שנים בים שכיסה את הנגב. עם מותם האמוניטים שקעו לקרקעית הים והשלד החיצוני שלהם התכסה בבוצ והתאבן.

אפשר לטייל כאן במסלול מעגלי המתאים למשפחות וכולל הליכה בקניון היפהפה.

הכפר הנסתר בוואדי אריכא

אתר מרתק מסוג אחר לגמרי הוא הכפר הבדואי הנסתר בוואדי אריכא (צפונית למצפה רמון). בכפר מתגוררים כ-160 תושבים מבני שבט עזאזמה, אשר משמרים במידה

רבה את אורח חייהם המסורתי. המבקרים יכולים להיחשף לתרבות הבדואית המסורתית, אשר כמותה כבר לא ניתן לראות במקומות רבים בנגב. תושבי הכפר עוסקים ברעיית צאן ובעבודות מזדמנות. תושב הכפר סלמאן סאדן מדריך סיורים בכפר שכוללים גם ביקור באוהל בדואי, אפיית לחם בדואי ועוד. למידע נוסף ותיאום ביקור: סלמן
054-6001357

אירוח בוואדי אריכא

חי רמון. בית לחיות מדבר קטנות (צילום דני סטרנפלד)

אטרקציות במצפה רמון

מרכז מבקרים מכתש רמון

מרכז המבקרים משלב היכרות עם המכתש הגדול בעולם - מכתש רמון, לצד הנצחתו של האסטרונוט הישראלי הראשון

אילן רמון. המרכז מציג תחנות בחייו של אילן רמון, משירותו בחיל האוויר, דרך האימונים בנאס"א ועד להתרסקות מעבורת החלל קולומביה. אפשר להתרשם מחליפת האסטרונוט שלו, מיומניו האישיים,

מדגם מעבורת החלל קולומביה ועוד. בנוסף, מציג המרכז את התופעות הגאולוגיות הייחודיות של המכתש באמצעות מיצג תלת ממדי, סרט, מיצגים חווייתיים, צילומים ועוד. הביקור במרכז בתיאום מראש.

טלפון: 08-6588691

שעות פתיחה:

שעון קיץ: א'-ה' ושבת 8:00-17:00,
שישי וערבי חג 8:00-16:00.
שעון חורף: א'-ה' ושבת

8:00-16:00, שישי וערבי חג
8:00-15:00. בערב ראש השנה,
ערב יום כיפור וערב פסח עד
13:00. כניסה אחרונה לאתר, שעה
לפני הסגירה.

איפה? מעלה בן תור 1, מצפה רמון
[אתר אינטרנט](#)

חי רמון

חי רמון נמצא למרגלות מרכז
המבקרים ובו שני מוקדים: גן צומח
מדברי שבו מוצגים שבעה בתי
גידול אופייניים להר הנגב ולמכתש
רמון: מעיין מדברי, דיונה, אפיק
נחל ועוד; גן חי מדברי של בעלי
חיים החיים במדבר, כמו לטאות
ונחשים, קיפודים, עקרבים ועוד.
זוהי הזדמנות מצוינת לצפות מקרוב
בבעלי חיים קטנים, שעל פי רוב לא
רואים בשטח.

שעות פתיחה: כמו במרכז

המבקרים מכתש רמון

רובע דרכי הבשמים

בצפון מצפה רמון נמצא מתחם
התיירות רובע דרכי הבשמים בו ניתן

להתרשם מההווי האנושי הייחודי
של מצפה רמון ולהבין שהעיירה היא
הרבה יותר מנקודת מוצא לטיולים
במכתש. ברובע יש אמנים, בעלי
מלאכה, חנויות מיוחדות, חברות
שמארגנות טיולים מדבריים, פאבים
ומועדוני הופעות, מסעדות ומתחמי
לינה ואירוח.

הנה, על קצה המזלג, כמה מקומות
נחמדים ברובע, פרטים על פעילויות,
חנויות ומסעדות ברובע דרכי
הבשמים תמצאו ב[אתר האינטרנט](#).

אסתר - דברים מבית טוב

בחנות היד השנייה הססגונית
של אתי שחם תוכלו למצוא מכל
הבא ליד: בגדים מתקופות שונות,
אהילים, צעצועים, אקססורیز,
כובעים, ספרים, תכשיטים, כלי
בית ועוד ועוד. אתי החלה את
דרכה ממכירת בגדים של אמה
ושל חברותיה, אט אט העסק
התרחב, החנות נפתחה, והיום
היא מהווה מקום משיכה צבעוני
ומעניין למבקרים וגם מקום מפגש
למקומיים. רבים קופצים לקחת קפה

מאפיית לשה ברובע דרכי הבשמים (צילום אופק רון-כרמל)

המאפייה מציעה מגוון של לחמים איכותיים, מאפים, עוגות ועוגיות. גולת הכותרת היא הממולשה: מאפה ממולא בתבשילים שונים, כמו ירקות שורש בחלב קוקוס עם קשיו, תבשיל עדשים שחורות וטחינה גולמית ועוד. במקום מתקיימות גם סדנאות אפייה (לקבוצות ובתיאום מראש).

איפה? הר בוקר 8, מצפה רמון

[אתר אינטרנט](#)

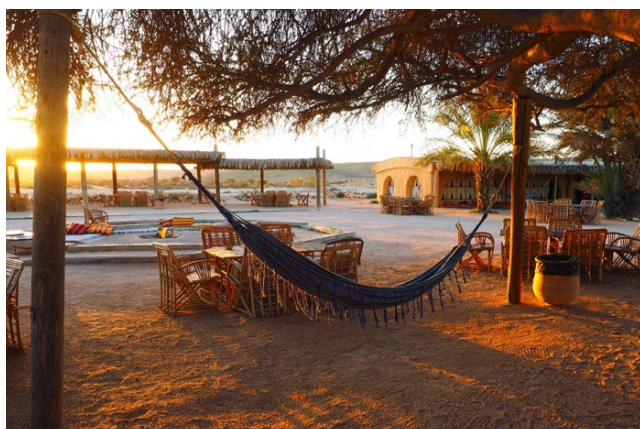
תוצרת מצפה

מקום המציג לראווה יצירות של אמנים בני המקום. המקום החל

ומאפה ממאפיית לשה הנהדרת (ראו בהמשך) ויושבים לנשנש בזולה שצמודה לחנות. מלבד בגדים יד שנייה, אתי דואגת להביא מדי פעם גם בגדים חדשים מהודו. **איפה?** הר בוקר 10, מצפה רמון

מאפיית לשה

מאפיית לשה היא חלק בלתי נפרד מהרקם החברתי-תרבותי של העיירה. בעלת המקום היא הדס, שבגיל 40 החליטה לעזוב את תל אביב לטובת חיים רוחניים ורגועים יותר במדבר. עם המעבר היא גילתה גם את האהבה שלה לאפייה.

מעבר, אירוח אנשים וחלומות

מעבר - אירוח אנשים וחלומות

המקום (האנגר אדמה לשעבר) מהווה מתחם רב-תרבותי מגוון המארח פסטיבלים, אירועים וסדנאות תוכן ומשלב בתוכו אירוח ולינה - בצימרים, חדרים פשוטים, וכן לינת קמפינג ומתחם לינת קבוצות.

איפה? הר בוקר 4, מצפה רמון

טלפון: 08-9495967

[אתר אינטרנט](#)

מועדון הג'אז מצפה רמון

במקום מתקיימות הופעות חיות של הרכבים מהארץ ומהעולם במגוון סגנונות, ערבי ג'אז סשן, פסטיבלים ופעילויות תרבות מגוונות.

איפה? הר בוקר 8/2, מצפה רמון

טלפון: 050-5265628

מסטודיו לקרמיקה וקדרות של נחום טבסקי, שהגיע למצפה לפני יותר מ-20 שנה. את הקירות מעטרת יצירותיו, הכוללות קערות, כוסות וצלחות יפהפיות. בסטודיו של נחום מתארחים עוד מספר אמנים: מעצב פנים, גרפיקאית, אמן בטון, צייר ועוד. תוצרת מצפה הוא לא רק חלל תצוגה וחנויות אלא מקום עבודה של האמנים היוצרים ובמהלך הביקור כאן אפשר לראות אותם עסוקים בעבודתם. בתיאום מראש אפשר להשתתף בסדנאות קדרות.

איפה? הר בוקר 12, מצפה רמון

חקוק באבן

בגלריה של האמנית עליזה חזן מוצגים פרטי יודאיקה ייחודיים העשויים מחומרים מדבריים, בהם אבנים וגזעים שהיא מוצאת בשיטוטיות באזור. בין השאר אפשר לראות כאן חנוכיות, פמוטים, מזוזות ופריטים נוספים, כולם מעוצבים בהשראת פרשות השבוע ומחברים בין רוחניות לגשמיות.

לתיאום ביקור: 054-4951716

9, למשפחות ולקבוצות. יש לתאם
מראש בטלפון 050-5344598

[אתר אינטרנט](#)

חץ וקשת מדברי

חווייה אסטרונומית בעיר הכוכבים של ישראל

השמיים הנקיים והחשוכים באזור
מצפה רמון הופכים את המקום
לאחד מהטובים בארץ לצפייה
בכוכבים. במצפה רמון מתקיימות
תצפיות אסטרונומיות מודרכות בליווי
הדרכה מרתקת וציוד משוכלל הכולל
טלסקופים ואלומות לייזר. לאחרונה
נחנכה גם אטרקציה חדשנית
ברובע דרכי הבשמים שבמצפה רמון
- פלנטריום מצפה רמון, שייקרא:
הרפתקה בעיר הכוכבים של
ישראל. מידע אודות תצפיות בגרמי
השמים ואודות שעות הפתיחה של
הפלנטריום תמצאו [באתרנו](#).

חוות האלפקות

בסמוך למצפה רמון שוכנת חוות
האלפקות, חווה יחידה מסוגה בארץ,
שבה יש עדר של אלפקות ולאמות
שהובאו מהרי האנדים בדרום
אמריקה, לצד בעלי חיים נוספים כמו
סוסים, חמורים ועזי אנגורה. בחווה
מוצעות אטרקציות לכל המשפחה:
הדרכות על האלפקות והלאמות,
האכלת האלפקות מכף היד, ביקור
במפעל צמר, פעילויות יצירה לילדים,
רכיבה על סוסים על שפת המכתש
ועוד. במקום פועלים גם חדרי אירוח.
שעות פתיחה: בחורף: 8:30-16:30,

בקיץ: 8:30-18:30

טלפון: 08-6588047

[אתר אינטרנט](#)

חץ וקשת מדברי

בפארק שמשתרע על שטח של
300 דונם אפשר ליהנות מפעילות
של קליעה למטרות של חץ וקשת
תוך הליכה במסלולים באורכים
שונים במרחבים המדבריים.
הפעילות משלבת ספורט והתבוננות
בטבע והיא מתאימה לילדים מגיל

טיילת הר גמל (צילום אופק רון-כרמל)

מסלול טיול: טיילת הר גמל

של גמלים וציטוטים מעוררי מחשבה
שחרוטים על לוחות מתכת, גם
מגוון גדול של אנשים, החל מתיירים
מכל העולם שמתאכסנים באכסניה
הסמוכה וכלה בצעירים לפני גיוס
שמחפשים עוד מקום מוצלח לפתוח
בו פק"ל קפה מול הנוף.

בגובה של 857 מטר, בשוליים
המערביים של מצפה רמון, מתנשא
הר גמל. ההר ידוע בעיקר בזכות
התצפית הפנורמית הנצפית ממנו
אל עבר המכתש, שיפה במיוחד
לראות אותה בזמן שקיעה. על
הפסגה תוכלו לפגוש, לצד ציורים

או לקראת שקיעה. סימון השבילים הוא שביל ישראל – לבן, כחול, כתום. למעוניינים במסלול מאתגר, ניתן להמשיך מטיילת הר גמל פנימה אל עבר המכתש. המסלול מסומן בסימון שבילים ירוק, ומתחיל מאמצע הדרך בין מרכז המבקרים להר גמל, כאשר נגמרת הטיילת הבנויה ומתחיל שביל עפר. כאן תמצאו פיצול שבילים – שחור, שביל ישראל וירוק. המסלול הממשיך מטה אל המכתש

ניתן להגיע אל ההר דרך מצפה רמון, לחנות ממש מתחתיו ולעלות בטיפוס קצר של כמה דקות אל הפסגה. אופציה נוספת היא להשאיר את הרכב במרכז המבקרים וללכת בטיילת אל עבר ההר. ההליכה אורכת כשעה וחצי (הלוך חזור) ורובה מישורית וקלילה, והיא מציעה למטייל מספר תצפיות יפהפיות אל עבר המכתש. יפה במיוחד ללכת בטיילת מוקדם בבוקר

תחילת השביל הירוק במסלול הארוך (צילום אופק רון-כרמל)

הר גמל (צילום אופק רון־כרמל)

ק"מ, כשעה וחצי הליכה. המסלול הארוך כ־6 ק"מ, כשלוש וחצי שעות הליכה.

למי מתאים? המסלול הקצר

למשפחות, המסלול הארוך למשפחות מטיבות לכת.

סימון שבילים: המסלול הקצר – שביל ישראל (לבן, כחול וכתום), מסיום הטיילת ותחילת שביל העפר – סימון שחור. המסלול הארוך – סימון ירוק.

בקרב מקום: חי רמון, מרכז

המבקרים, רובע הבשמים. בנוסף, ישנם עוד עשרות מסלולי הליכה, ג'יפים ואופניים באזור המכתש. מפה ופרטים עדכניים במרכז המבקרים של מצפה רמון.

כתב: אופק רון־כרמל

מסומן בירוק. הוא חשוף לשמש ומחייב הצטיידות מראש במים ואמצעי הגנה מהשמש. תחילת המסלול בהליכה על סלעי גיר וקירטון קשים ומצוקיים. בהמשך, תוכלו לראות סלעי בזלת מצופפים בצורת משושים, חולות צבעוניים ועוד מגוון תופעות גיאולוגיות מרתקות. סיום המסלול באחת התופעות הגיאולוגיות המרתקות מכולן, אתר המנסרה – גבעה בה נמצאים עשרות אבני חול בצורות עמודי משושים מסקרנים, שמקורם בפעילות געשית קדומה. **איך מגיעים?** נוסעים על כביש 40 עד מצפה רמון, ממשיכים לעבר מגרש החניה של מרכז המבקרים, שם משאירים את הרכב.

נקודת יציאה: מרכז מבקרים מצפה רמון.

נקודת סיום: במסלול הקצר זהה לנקודת היציאה. במסלול הארוך – במנסרה בתוך מכתש רמון (אפשר להגיע לשם עם רכב ממצפה רמון כדי לאסוף את המטיילים).

אורך המסלול: המסלול הקצר כ־2

מסלול טיול: קרני רמון

אותה ברגל.

מהחניה ממשיכים בשביל אדום עד לפיצול עם שביל שחור. מכאן יש שתי אפשרויות של הליכה. ניתן להמשיך בשביל השחור עד לגולת הכותרת של המסלול – תצפית קרני רמון, לזכר אילן רמון ושאר האסטרונאוטים שנהרגו בהתרסקות מעבורת החלל קולומביה. גבעות הבזלת שבתוך המכתש, שנראות מן התצפית, נקראו על שמם של ההרוגים. זהו מסלול קווי (הלוך-חזור)

שביל הליכה יפהפה על המצוק המערבי של המכתש מוביל לקרני רמון. אזור זה של המכתש פחות מטויל והוא מציע חוויה מדברית של שקט ומרחבים אינסופיים שנפרשים לרגלינו. תחילת המסלול מכביש 171, כ-9 ק"מ אחרי השילוט לבור חמת. עולים בדרך ג'יפים המסומנת באדום עד לחניון של תחילת המסלול. הדרך משובשת ולא מומלצת לרכב פרטי. ניתן גם להחנות בתחילת דרך העפר ולטפס

צבעוני פורח במסלול קרני רמון (צילום אופק רון-כרמל)

ואורכו הוא 2.4 ק"מ.

האופציה השנייה היא להמשיך ימינה בשביל האדום וללכת במסלול מעגלי ארוך יותר. אורך המסלול 2.8 ק"מ, והוא מטפס אל תצפית נפלאה מהר הרמון, ההר הגבוה ביותר בנגב (1,037 מטר). באזור התצפית נמצא אתר פולחני מתקופת הברונזה, מבני קבורה עתיקים וקיר אבן מסתורי. השביל המעגלי יורד ועולה על גבעות סלעיות עד שמגיע לשפת המכתש בקטע הליכה יפהפה. באביב, תוכלו לראות פרחים שבולטים בצבעוניותם על רקע המדבר, בהם צבעוני אדום ושמשון הדור, שפורח בוורוד עמוק. טיפ קטן: נסו לצעוק כל מה שעולה על רוחכם אל עבר מרחבי המכתש, ותוכלו לשמוע אותו עונה לכם בהד מעומעם שנשמע למרחקים... השביל מגיע לתצפית קרני רמון, משם ניתן לחזור אל תחילת המסלול דרך השביל השחור.

המסלול הינו חלק משביל סובב מכתש רמון שנחנך בשנת 2016. אורך המסלול כולו הוא 120 ק"מ

ודרושים 8 ימים כדי להשלים אותו. השביל מסומן בסימון שבילים סגול, או בנקודה סגולה על גבי סימון שבילים בצבע אחר. תוכלו לקבל פרטים עדכניים ומפות של השביל במרכז המידע הממוקם במרכז המבקרים של מצפה רמון.

נקודת התחלה וסיום: חניון קרני

רמון, סמוך לכביש 171

אורך המסלול: המסלול הקצר

בשביל השחור – 2.4 ק"מ, כשעה הליכה. המסלול המעגלי בשביל האדום – 2.8 ק"מ, כשעתיים הליכה.

איך מגיעים? בצומת הרוחות

בכביש 40 פונים לכביש 171, לאחר כ־28.5 ק"מ מגיעים לפנייה עם שילוט להר רמון ותצפית קרני רמון. מכאן נוסעים בדרך עפר משובשת באורך של כ־1.2 ק"מ (לא מומלצת לרכבים פרטיים) עד לרחבת החנייה ותחילת המסלול.

בקרבת מקום: נחל ניצנה – מסלול ג'יפים, בורות לוך – מסלול הליכה בין

בורות מים, בור חמת.

כתב: **אופק רון־כרמל**

טיול אופניים על שפת המכתש (צילום אופק רון-כרמל)

מסלול אופניים: על שפת המכתש

בראשית, שם ניתן לשכור אופני שטח במגוון גדלים. תקבלו גם קסדה, בקבוק מים ומפה של האזור. ממלון בראשית רוכבים צפונה דרך חורשת קק"ל הסמוכה לתחנת הדלק בכניסה למצפה רמון, ומשם מדושים דרך גן הפסלים היפהפה. תחילת השביל בדרך עפר רחבה המסומנת בסימון שביל ישראל, בהמשך הוא עולה על דרך אופניים

טיול אופניים הינו אחת הדרכים החווייתיות להכיר את השטח ולהתרשם מהנופים של המכתש. באזור יש מגוון גדול של מסלולי אופניים, החל ממסלולים קלים למשפחות וכלה בשבילים צרים ותלולים לרוכבים מקצוענים. אחד השבילים הפשוטים והנגישים עובר על הגדה הצפונית של המכתש. המסלול מתחיל במלון

צרה ("סינגל") המסומנת בסימון כחול של אופניים. החלק הראשון של הגן נקרא "צלילי המדבר", ובו פסלים שהרוח מפיקה מהם צלילים. בהמשך ישנם פסלים סביבתיים מסלעים המוצבים בקרבת המצוק. מומלץ לעצור ולהתבונן מאחת מנקודות התצפית. השביל ממשיך לערוץ נחל חווה, מתרחק משפת המכתש וחוזר אליה, וממשיך לעוד תצפיות נפלאות. אחת מהן היא במצד מחמל, מצד רומי עתיק שצפה על דרך הבשמים, בה הנבטים העבירו סחורות. השביל הוא קווי (כלומר מצריך נסיעה הלך חזור) ואורכו 21.5 ק"מ, וניתן לבחור לסיים ולחזור לנקודת ההתחלה בכל רגע. הכלל הוא פשוט: הזמן שייקח לכם לחזור כפול ממה שלקח לכם להגיע לנקודה שבה אתם מסתובבים וחוזרים, בשל העייפות שצברתם ובשל העלייה הקלה בדרך חזור. למי שמעוניין במסלול ארוך יותר, ניתן להמשיך על תוואי שביל ישראל לאופניים עד לחניון לילה חאן בארות

בתוך המכתש. אורך מסלול זה הוא 38 ק"מ, ייקח כ-6 שעות להשלימו והוא מיועד לרוכבים מנוסים. **איך מגיעים?** נקודת ההתחלה, מלון בראשית, ממוקמת על שפת מכתש רמון ולא ניתן לפספס אותה. אם אין מקום בחניית המלון, אפשר להשאיר את הרכב בחניון של תחנת הדלק בכניסה למצפה רמון ומשם ללכת ברגל אל המלון. **נקודת יציאה:** מלון בראשית, מצפה רמון **נקודת סיום:** למסלול הקצר – מלון בראשית, למסלול הארוך – חניון לילה חאן בארות **אורך המסלול:** מסלול קצר – 21.5 ק"מ (אפשר לעצור ולחזור בכל שלב שתרצו), מסלול ארוך: 38 ק"מ, כ-6 שעות רכיבה. **בקרבת מקום:** חוות האלפקות, חי רמון, מרכז המבקרים, טיילת הר גמל, רובע הבשמים וכן מגוון גדול של מסלולי טיול במכתש רמון. מפה ומידע מפורט במרכז המבקרים של מצפה רמון. ●

כתב: אופק רון-כרמל

חאן צל מדבר (צילום אופק רון-כרמל)

איפה ישנים במצפה רמון

הוט טאב בחצר הפרטית. הסוויטות הנעימות מתאימות לאירוח של שלושה מבוגרים או זוג עם ילד או שניים. בשתיים מהן יש קומת גלריה עם מיטה זוגית. המסעדה במלון מציעה תפריט עונתי מגוון העושה שימוש בירקות וצמחי תבלין ממגדלים מקומיים.

איפה? הר ארדון 8, רובע הבשמים,

מצפה רמון

טלפון: 08-6539595

[אתר אינטרנט](#)

אפשרויות הלינה בעיר ובסביבתה רבות ומגוונות – מסוכות אירוח פשוטות ועד למלונות מפנקים. הנה, על קצה המזלג, כמה מקומות לינה במצפה רמון, הרשימה המלאה בסוף הפרק על מצפה רמון

מלון InnSense

סוויטות משפחתיות וחדרים לזוגות בלב רובע הבשמים היפה. החדרים הזוגיים מרווחים ורומנטיים, באחד מהם יש אמבטיה פתוחה, באחר –

סוכה במדבר

מתחם של שמונה סוכות אירוח אקולוגיות הפזורות על גבעות ובוואדי בסמוך למצפה רמון. הסוכות מרוחקות זו מזו ומצוידות במיטות נוחות, כיריים, חשמל סולארי לתאורה ופריטי נוי בעבודת יד. בסוכה המרכזית מוגשות ארוחות בוקר וערב צמחוניות. **איפה?** שבעה ק"מ ממצפה רמון **טלפון:** 08-6586280

[אתר אינטרנט](#)

רוח האירוח

לופט ברובע הבשמים שמתאים לקבוצות עד 20 איש. הלינה היא בגלריית עץ על מזרנים, ויש גם מטבחון מאובזר וחצר עם פינות ישיבה ופינת מנגל. במקום פועל סטודיו ליוגה. **איפה?** הר ארדון 12, מצפה רמון **טלפון:** 054-5492415

[אתר אינטרנט](#)

על גג המדבר

מתחם האירוח כולל וילה למשפחות וסוויטה זוגית. הסוויטה המרווחת מצוידת במטבח מאובזר, ג'קוזי, מכונת אספרסו ותצפית לנוף פתוח. בוילה יש שלושה חדרי שינה, מטבחון, מרפסת גדולה מול הנוף ובריכה פרטית. **איפה?** נחל רעים 16, מצפה רמון **טלפון:** 052-6297189

[אתר אינטרנט](#)

ישרוטל בראשית

מלון יוקרה הבנוי על שפת מכתש רמון, בקו הראשון לנוף, עם 111

אייבקס מלון מטיילים

מלון אייבקס כולל עשרה חדרי לינה מרווחים, מעוצבים וצבעוניים באווירה ביתית, מותאמים לאירוח של זוגות, קבוצות ומשפחות, עד 30 אורחים. המלון כולל סטודיו מרווח ושטחים ציבוריים המתאימים לכנסים, סדנאות ועוד. המקום מספק לאורחים מזון משובח וחוויית אירוח עשירה ומגוונת.

איפה? הר ארדון 4, מצפה רמון **טלפון:** 052-4367878

[אתר אינטרנט](#)

ברכה מול הנוף במלון בראשית (צילום אמיר ארליך)

ב"אוהלוגים" (אוהלים אקולוגים), אוהלי אבן פשוטים עם מזרונים, שמיכות, מאורר לימים החמים ותנור ללילות קרים. ישנם חדרים לזוגות, למשפחות ולקבוצות וניתן גם לישון באוהל רגיל במתחם קמפינג. אפשר ללגום יין מקומי, לצעוד בשלל מסלולי הליכה לאורך המכתש, לצאת לרכיבת אופניים מאתגרת ולצפות בכוכבים בלילה.

איפה? בכניסה למצפה רמון בין כביש 40 למצוק מכתש רמון, 400 מטר מצפון לכיכר המרכזית.

טלפון: 054-6277414

[אתר אינטרנט](#)

יחידות אירוח בנות קומה אחת או שתיים. החדרים מרווחים ומאובזרים היטב, בחלקם יש בריכה פרטי, באחרים מרפסת שמשקיפה למכתש. במלון בריכה חיצונית ופנימית, מועדון ילדים ומרכז ספא.

איפה? דרך בראשית 1, מצפה רמון

טלפון: 08-6598000

[אתר אינטרנט](#)

חאן צל מדבר

המבנים של החאן נטמעים היטב בגווני המדבר והם צופים ישירות על מכתש רמון. המקום נבנה בבנייה אקולוגית, תוך שימוש בחומרים ממוחזרים, והאירוח נעשה

איפה אוכלים במצפה רמון

מסעדת פאנג'יה

פאנג'יה

מסעדת פיוז'ן כשרה. בתפריט אוכל אסייתי ומזרח תיכוני, בין השאר תמצאו כאן חומוס, מוקפצים, כריכים, מנות צמחוניות ועוד.

איפה? הר עודד 5, מצפה רמון

טלפון: 053-9428149

צוקים

מסעדה הממוקמת במרכז המבקרים, מול נוף המכתש. התפריט כולל ארוחות בוקר, סלטים, דגים, בשרים על האש, פסטות ומוקפצים.

איפה? מרכז המבקרים מכתש רמון

מעלה בן תור 1

טלפון: 08-6744874

לפני שיוצאים לטיול או אחרי שחוזרים ממנו, אין כמו ארוחה טעימה ומשביעה. מבין מקומות האוכל במצפה רמון והסביבה, הנה כמה אפשרויות, את הרשימה המלאה תמצאו בסוף הפרק

הקצה

מסעדה ביתית בהאנגר בקצה רובע הבשמים של מצפה רמון. במסעדה מגישים תבשילים כמו קוסקוס וגולש, בשבתות יש חמין.

איפה? הר ארדון 2, מצפה רמון

טלפון: 08-6595273

החבית

קפה בר מסעדה עם תפריט מגוון שכולל ארוחות בוקר, סלטים, בשרים, כריכים, פסטות, פיצות ועוד. בערב פועל במקום בר עם תפריט אלכוהול עשיר.

איפה? נחל ציחור 10, מצפה רמון

טלפון: 08-6588226

מי ומי במצפה רמון והמכתש

גיפים ואטרקציות			
שם המקום	שם האחראי	תיאור	טלפון
סהר טיולים מיוחדים	אייל קורין	גיפים, מורה דרך, לוגיסטיקה	052-4433286
אפי פרי סייר מדבר	אפי פרי	מורה דרך, טיולי גיפים ופעילות אסטרונומיה	050-6679994
רמון תיירות מדבר	אוהד רחילוביץ'	גיפים, סנפלינג והפקות בשטח	052-3962715 08-653-9888
רוח המדבר	רפאל חליבה	גיפים- לא בשבת	052-7204540
מדבראיה	הראל בליץ	גיפים והקפצות	050-2213395
איתי ענר	איתי ענר	גיפים	052-3295317
4Xdesert	יואש לימון	טיולי גיפים למטיילים עצמאים, מורה דרך	052-8730850 054-5330948
דיפ דזרט	איתי הררי	טיולי גיפים, רגליים, סנפלינג, אסטרונומיה ואירועים	052-2201776
טיול אחר	דובי רול	טיולי גיפים, אופניים וסנפלינג	050-2218536 מיכלי 0544715424
אלן סיורי מדבר	אלן גפני	טיולי גיפים משולבים בסנפלינג	050-9988144
ציורי סלע בנגב	יהודה רוטבלום	טיולי גיפים וסיורי ציורי סלע	052-8813112
עומר בשטח	עומר סלצר	לוגיסטיקת שטח וטיולי גיפים	052-8265440
חוכמת המדבר- יפתח דבש	יפתח דבש	חוויות מדבריות	052-8265440
easy rider	אמנון בקר	טיולי גיפים	052-2550811
איי דרייב	ווין פופברנד	נהיגה עצמית בRZR	050-8693869 1-599-50-99-50
סגווי מצפה רמון- גיאופאן	אסף עמיחי	סגווי מלון בראשית	058-4833899 08-6553350

ג'יפים ואטרקציות			
שם המקום	שם האחראי	תיאור	טלפון
ג'מיל אל רמאק		מאהל אירוח בדואי ארוחות ולינה	054-8377693
בן מדבר	עאדל ואלידי	מסעות גמלים והדרכות	054-4609027 077-5072152
טאולה הפקות, הלימן	שרון מאור	סדנאות אירועים והפקות מוסיקליות	054-4574593
אדם סלע - חוויה אתגרית	אדם סלע	טיולי ג'יפים וסנפלינג	050-5308272
גלריות ואתרי ביקור ברובע דרכי הבשמים			
פלנטריום מצפה רמון		הרפתקה בעיר הכוכבים	08-8680742
פארן קוסמטיקה		מפעל סבונים וקוסמטיקה- סיורים	08-6539333 054-5853458
אסתר- דברים מבית טוב		חנות יד שניה	052-3946501
מועדון הג'אז		הופעות מוסיקליות מגוונות	050-5265628
חקוק באבן		גלריה של פריטי יודאיקה מדבריים	054-4951716
האנגר של אנט		תצוגה של עבודות יד וסדנאות אומנות	052-6809094
תוצרת מצפה		גלריה כדרות ציור עיצוב ופיסול	052-7204626
אתר בניה		גלריה ומתחם בעלי מלאכה	050-8180386
קפלוטו - המתפרה		סטודיו לעיצוב ותפירה, סדנאות ויצירה	054-5525652
איצו רימר- סטודיו וגלריה		ציורים ואמנות בהשראת המדבר	050-5650694
ארי שומרון עיצובים		ריהוט עכשווי מחומרים ממוחזרים	054-7273660

גלריות ואתרי ביקור ברובע דרכי הבשמים		
שם המקום	תיאור	טלפון
Ethno center	מרכז לאריגת שטיחים אתניים מהעולם	052-8823895
אוראל קרן עיצוב טבעי	סטודיו וגלריה ועיצוב אירועי שטח	054-6858083
אטרקציות ואתרי ביקור		
בי"ס שדה הר הנגב	מרכז הדרכה ואסטרונומיה	052-8746406 052-8746406 86588615
חי רמון	גן זואולוגי מדברי	053-7382409 86588755
מרכז המבקרים	מוזיאון, מרכז שירות ומידע למטייל	איתי נוה 053-7382409 86588691
כד חרס - בית בד	גידול זיתים	054-7950180 050-8725244
יקב ננה	יקב	054-4444037
המרכז לבנייה באדמה מצפה רמון	מרכז סדנאות ואירוח	054-3974655 050-7624338
חץ וקשת מדברי	אטרקציה תיירותית	050-5344598
מדרכי טיולים ומורי דרך		
אפי פרי		050-6679994
אייל קורין		052-4433286
אוהד רחילוביץ		052-3962715
עוזד שיקלר		052-3962715
איתי ענר		052-3295317
נדב סילברט		050-7504702
יואש לימון		052-8730850
יפתח דבש		054-4777835

מדריכי טיולים ומורי דרך		
050-9988144	אלן גפני	
052-8813112	יהודה רוטבלום	
052-2550811	אמנון בקר	
052-6052744	משה קוגן	
	רואה שמרלינג	
050-7498021	אפרת קדם- סילברט	
052-8746406	מאור בקל	
058-5703074	גלעד קרטון	
052-3721640	יותם פרבר	
טיפולים וסדנאות		
שם המקום	תיאור	טלפון
אדר מעיין שטרן	הרצאות, סיורים וסדנאות על קיימות כלכלה מקומית פרמה קלצ'ר	052-4462577
אל הנגב	מרכז לתיירות חינוכית	054-6738633 054-9747219
הסטודיו של אדל	ציורים אהילים וסדנאות אומנות	052-6009309
אוריפוי	טיפול מים וסדנאות תטא הילינג	050-8211067
סוזן אטלי	קורס אקסס בארס	052-2680892
ורד שומרון	טיפולים וסדנאות	054-7357858
מאפיית לשה- סדנאות וקורסים	חוויית אפייה במדבר	050-3611488
צילום חווייתי במדבר	סיורי צילום	052-3691730
FIELDISOFDANCE- שדות של תנועה	מחול אפריקני במדבר	058-5311079
בחזרה למדבר	הדרכות וסדנאות בנושא תרבות המדבר	050-8896465
רוני לוי	סדנת אומנות בחול- סדנה חווייתית לציור בצבעי המדבר	052-5950131

טיפולים וסדנאות		
שם המקום	תיאור	טלפון
מרחב צפייה	מקום ללמידה וטיפול	054-4899015
רוחל'ה אחלמה	עיסוי משולב שוודי רקמות עמוק	052-3657163
בלה בוקשטיין	עיסויים ונטורופתיה	052-7564865
ליאת אמיתי -נפשימה	טיפולים ועיסויים, שיטת BAT	052-3393319
נטלי	רפואה סינית, דיקור, פורמולות צמחים	052-3912077
רותם קמחי	עיסויים לנשים בלבד	054-3974655
רונית ברהם	עיסויים וטיפולים	054-8128155
יעלי רוזנשטיין	טיפול שיאצו וסדנאות תנועה	058-4228484
איילה דיאז	מטפלת במגע ועיסוי	052-7204599
מיכה הורוביץ	פלדנקרייס ונקודות טריגר	052-4288788
מיכל גולן	מטפלת ומנחה בתטא הילינג וריקול הילינג	054-3186008
הדר מאור - 'מרחב צפייה'	סשנים וסדנאות (טיפול, הדרכה, יעוץ והוראה) בתחומי המיסטיקה והמוזיקה	054-4899015
ורד שומרון	מנחה סדנאות תנועה והרפיה לזוגות, משפחות וקבוצות	054-7357858
מיכל אור - אוריפוי	סדנאות וטיפול טטא הילינג, טיפולי מים-וואטסו והילינג דאנס	050-8211067
דנה בן יוסף- רוח האירוח	שיעורי וסדנאות יוגה	054-5492415
נעמה דביר	שיעורי יוגה	052-8977013
טל ענבל	סדנאות יוגה	052-2730643
טל שיף	סדנאות יוגה	054-6866024

טיפולים וסדנאות		
שם המקום	תיאור	טלפון
כנרת שיקלר	יוגה וסדנאות תכשיטים	054-4935197
גליה קרפול	ארומתרפיה ומדיטציה	054-4316157
נעם שלו	סדנאות עיסוי תאילנדי ומנחה טבע וכוכבים	052-8367732
צפריר רובין	סדנאות טאי צ'י ויציבה נכונה	050-7184945
איזבל רובין	סדנאות טאי צ'י ואומנות	050-7184946
אוכל		
המלאך - מטעמים מהטאבון	שירותי קייטרינג, לוגיסטיקה לארוחות בשטח, אירועים וחתונות. סדנאות בישול.	052-8891583
אתנחתא	מסעדה	08-6588818
האור-חאן	בית קפה מסעדה	052-5707752
אולטרה דנס בר	מסעדה, בר משקאות וביליארד	052-2889589
הקצה	תבשילים ביתיים	08-6595273
פאנגיה	מסעדה כשרה למהדרין	08-6539222 050-2000230 אבנר
פאב "הברך"	פאב מקומי	052-6975971
החומוסייה של ג'ינג'י	חומוס	050-4355188
דרא'ס	שווארמה	08-6343063
פיצה דומינוס	פיצריה	לילני - 0549464500 08-652525
אולטרה דנס בר	בר משקאות וביליארד	052-2889589
פיצה דומינוס	פיצריה	לילני - 0549464500 08-652525

אוכל		
שם המקום	תיאור	טלפון
Levi's	מסעדת בשרים כשרה	052-4819499 052-6018626
החבית	מסעדה בשרית	08-6588226 050-6840396
צוקים	מסעדה בשרית	050-9000453 08-6744874
המקסיקני	טורטיות, בשרי, כשר למהדרין	1700-50-50-33 שלוחה 4
Meat roll	מסעדה בשרית כשרה	08-6343063 052-5978822
נטו בשרים	מסעדת בשרים כשרה	052-5169176 077-4090620
פיצה סלפי	פיצה	050-9103435 077-404300
מאונה	מסעדת ובית קפה טבעוני	052-2575306 08-6647397
מאפיית "לשה"	מאפיית בוטיק	050-3611488
קפה הרובע	קפה שנמצא בתוך אורחן דרך הבשמים	ראול 0506712347 שרון 525707752
חיות		
חיות כרמי הר הנגב	ארוחות ואירוח לקבוצות בתיאום	050-8725233
חיות האלפקות	טיולי סוסים ואלפקות, חנות מפעל לצמר אלפקה ומוצריו	052-8977010 052-8977012
חיות נועם במדבר	חוזה חקלאית תיירותית	052-4651888 052-2761312
כרם שיזף		054-4975548
חיות קיש-דרך ארץ	פיסול באבן וברונזה	050-5260768

לינה		
שם המקום	תיאור	טלפון
מלון בראשית	מלון 5 כוכבים	054-9198440 אפרת קורן, מנהלת לשכת מנכ"ל
אורחן דרכי הבשמים	צימרים, חדרי אירוח ומאהל	052-5707752
The Green Backpackers	אכסנייה לתיירות מטיילת	08-6532319
מלון סוויטות רמון	מלון	08-6588884 054-2215159
פונדק רמון	לינה, תפריט מעורב	08-6588822
"צל מדבר"	מסעדה לקבוצות בתיאום מראש	08-6586229 054-6277414
מלון InnSence ומסעדה	מלון בוטיק ומסעדה	054-6688843 08-6539595
איי בקס- IBEX	מלון בוטיק	052-4367878
"הדסער ביחד"	מרחב ייחודי לאירוח, תוכן, ולינה לקבוצות ומשפחות	054-7599669 08-940-8473
האנגר "מעבר"	מרחב אירוח לקבוצות ואכסניה	054-6606116 058-4212127 08-9495967
אנ"א מצפה רמון	אכסניה- 45 חדרים	02-5945566
חאן ארזון	מתחם אירוח	054-4777835
חאן רובע הבשמים	חאן אירוח במצפה רמון	ראול 0506712347 שרון 525707752
בית במדבר	אירוח לזוגות	052-3229496
צימר חורשה במדבר	3 צימרים	052-8823895
נחל פארן 32	וילת נופש במצפה רמון	054-4618126
שקט ואינטימי	דירת אירוח וצימר לזוג	050-5904424
ארבעה צימרים	קומפלקס יחידות אירוח	054-4760330
סוכה במדבר	כ-8 סוכות אירוח, וסוכה מרכזית לארוחות ולמפגשים	053-7213695

לינה		
שם המקום	תיאור	טלפון
אואזיס במדבר	אירוח למשפחות וקבוצות עד 16 איש	050-5904424
טרמינל מצפה רמון	צימר זוגי ובית הארחה לקבוצות בנוסף ישנן פעילויות	050-6757001
הבית של מטי ורוני	חאן מדברי נודד- מאהל אירוח בלב המדבר	050-4941101 050-5903661 050-4641101
וילה 900 מטר	וילת אירוח	052-3295317
חץ בשקט	אירוח ונופש מדברי	052-6611561
אמוניט	3 יחידות אירוח לזוגות ולמשפחות	08-6588205
צימר קו הנוף		052-629-7189
הצימר הכתום	צימר אירוח	052-5707752
בית ספר שדה הר הנגב	אכסנייה	08-6588615
ShakaVans - השכרת קרוואנים	קרוואנים מפוארים	050-4677482
מלון קלאב רמון	מלון	08-6586107
האושר סוויט	3 צימרים	058-4240675
תצפיות כוכבים		
'בטבע'		08-8680742, 050-7504702
סייר מדבר		050-6679994
astronomy Israel		052-5449789
'דיפ דזרט'-		052-8735036
משה קגן		052-6052744
בי"ס שדה הר הנגב	אכסנייה	08-6588615
אסטרונומיה astronomy Israel, איירה מצ'פסקי	astronomy guide	052-5449789
'רמון תיירות מדבר'		052-3962715

פרק ג'

פתחת ניצנה

טיול אופניים במסלול סובב תל ניצנה

ממרכז העניינים, במרחבים הריקים כמעט מאדם אבל מלאים בכל כך הרבה יופי והוד. הנוף האנושי, לצד הנוף הפיזי, אחראים לכך שהטיול באזור מיוחד כל כך. רק חמישה ישובים נמצאים בפתחת ניצנה: קדש ברנע, עזוז, כמהין, באר מילכה וניצנה. בכל אחד מהם מתגוררות כמה עשרות משפחות, לפעמים אפילו פחות, ובכל אחד

"סוף העולם" הוא ביטוי המקובל לתאר מקום מרוחק ומבודד במיוחד. פתחת ניצנה, בדרום-מערב הנגב, סמוך לגבול עם מצרים, היא סוף העולם, אבל גם הלב שלו – לא מבחינה גאוגרפית, כמובן, אלא מבחינת התחושות שהמקום מעורר והחיבור הרגשי לחולות המדבר ולנופיו. צריך להיות בעל אופי מיוחד כדי לבחור לגור במקום מרוחק כל כך

תמצאו מה לעשות ומה לראות, ובעיקר תוכלו ליהנות משלווה עמוקה ואמיתית, כזאת שמפתה לרבוץ כל היום בערסל, להתנדנד קלות בעיניים עצומות, לרוקן את הראש ממחשבות ודאגות. אחרי שמתמכרים לרוגע המדברי, כדאי לצאת לטיולים – ברגל, באופניים, בג'יפים או על גבי גמלים. במרחק קצר מניצנה תמצאו את חמוקי ניצנה, גבעות קירטון לבנות שהרוח והמים עצבו בהן תצורות רכות ומופלאות. לפני שתתפתו לרבוץ על גבעה ולשקוע בנמנום נוסף, המשיכו בטיול: תוכלו לבקר בגן לאומי שבטה, שבו ישנם שרידים של עיר ביזנטית ושל בוסתנים נבטיים; להציץ במגדל המים ששימש את מערך הרכבות שהתורכים בנו בנגב; לטייל בחורשת עוזבארותיים שבה יש עצים עתיקים ובארות מים; לעצור לתה מתוק או לקפה מר שבושל על המדורה בחאן מקומי, ואם התמזל מזלכם והגעתם לכאן בחגים – בפסח או בסוכות – יתכן שכביש 10, שסגור

בדרך כלל למטיילים, בדיוק נפתח ותוכלו לנסוע בפיתוליו וליהנות מתצפיות נהדרות אל הרי הנגב ואל מרחבי סיני. אחרי יום טיול גדוש בחוויות, אין כמו לשקוע בכורסת קש או על מזרן עם כריות רכות אל מול הנוף הפתוח

(צילום סימון שמואל)

באחד ממתחמי האירוח הייחודיים הפזורים בפתחת ניצנה. השמש השוקעת צובעת את המרחבים בצבעי כתום רכים, ואז החשכה יורדת אט־אט, הירח עולה ואינספור כוכבים מנצנצים בשמיים. ושקט. שקט, שכמותו לא תחוו בשום עיר או כפר בצפון הארץ או במרכזה. אז תדעו שסוף העולם זה כאן, וכמה טוב שהגעתם אליו. ●

העיר הנבטית ניצנה (צילום יעקב שקולניק)

אתרים בפתחת ניצנה

גן לאומי ניצנה

בגן הלאומי ניצנה, המרוחק כשני ק"מ מצומת ניצנה, ניתן להתרשם משרידי העיר הנבטית ניצנה, אחת משש ערים נבטיות בנגב. בעיר, הממוקמת בראש גבעה, שרדו כנסיות, מנזרים, מצודה, בתי מגורים ומבנים נוספים מהתקופה הביזנטית,

אליהם ניתן להגיע בטיפוס על גרם מדרגות עתיק ומפואר. בנוסף יש במקום שרידים חדשים יותר, השייכים לעיירה העות'מאנית עוג'ה אל חפיר שנבנתה במהלך מלחמת העולם הראשונה כבסיס של הצבא התורכי. כאן בולטים במיוחד שרידי תחנת הרכבת שנבנתה על ידי

חדרי מדרגות, בתים וכנסיות ושרידי
חוזה חקלאית קדומה.

מצפה דביר

סמוך לחמוקי ניצנה (ראו בהמשך)
נמצא מצפה דביר, שהוקם לזכרו
של דביר מור שהתנדב לשנת
שירות בניצנה. מכאן יש תצפית
נהדרת על תל ניצנה ועל מרחבי
הנגב המערבי.

התורכים והגרמנים ומגדל המים
שהזין את דוודי הקטרים.

גן לאומי שבטה

בגן הלאומי שבטה, אשר ממוקם
בין ניצנה לבין שדה בוקר, מצויים
שרידיה של העיר הרומית-ביזנטית
שבטה ששכנה על דרך הבשמים
העתיקה, במיקום מרוחק ביחס
לערים הנבטיות האחרות. באתר
ניתן להתרשם מרחובות מרוצפים,

מגדל המים התורכי (יעקב שקולניק)

המקדש התחתון בגן לאומי ניצנה (צילום יעקב שקולניק)

שמורת חולות עגור

מצפון לקדש ברנע, ממזרח לכביש 10, משתרעת שמורת חולות עגור, שמורת החולות הגדולה בישראל. בשמורה יש דיונות מאורכות שביניהן עמקים צרים עם אדמת לס. ערוץ נחל לבן, אחד מיובליו של נחל ניצנה, עובר

מערת ניצנה

למערת ניצנה מגיעים בהליכה בשביל מסומן כחול, מרחק של כ־400 מ' מהכביש. אורכה של המערה המרשימה כ־80 מ' וגובהה כ־5 מ'. משערים שהמערה נחצבה בתקופה הביזנטית לצורך תעשיית הסיד.

נתיב השלום, פסל סביבתי של דני קרוון

ואירוס הנגב. את השמורה חוצה
שביל נחל לבן המסומן להולכי
רגל, אופניים ורכב 4X4.

נתיב השלום

פסל סביבתי של האמן דני
קרוון שמורכב ממאה עמודי אבן

בשמורה. זהו בית גידול חשוב
לבעלי חיים, בהם מינים שונים של
זוחלים, שועלים, צבאים, קיפודים,
מכרסמים (גרביל החולות ומריון
החולות) ועופות. בין מיני הצמחים
שגדלים באזור זה ניתן למנות
את חבצלת הנגב, רותם המדבר

הסלעים תחת האור הכתום־זרוד של השמש. אין שבילי הליכה ברורים, ניתן לסייר במקום באופן עצמאי ולשוב לרכב באותה הדרך. בדרך לחמוקי ניצנה מומלץ לעצור במצפה דביר, שם נבנתה סככת צל לזכר רוכב אופניים שנפל באזור, ולהשקיף על נופי המדבר הבתוליים ועל תל ניצנה הבולט בנוף. את דרככם מעלה יליו שלטים עם משפטים מעוררי השראה שנכתבו על שלטי עץ.

איך מגיעים? מצומת ניצנה ממשיכים מזרחה על הדרך המובילה לעזוז, למרגלות תל ניצנה יש פנייה דרומה על ציר אספלט (דרך משובשת) - שימו לב: הפנייה נמצאת לפני הפנייה ימינה לעזוז. לאחר נסיעה של כ־3 ק"מ מערבה, ורגע לפני שמגיעים לכביש הגבול, מגיעים לחניית עפר קטנה מדרום לכביש. מהחנייה יוצאת דרך עפר שבה הולכים ברגל כ־150 מטר לכיוון דרום. (כתב: אופק רון־כרמל). ●

הניצבים בטור, במרחק כ־30 מטר זה מזה, הראשון שבהם נמצא ליד אנדרטת חטיבה 8 למרגלות תל ניצנה והאחרון בסמוך לגבול עם מצרים. הפסל נבנה על ידי קרוון בעקבות הסכם השלום עם מצרים ועל כל עמוד מופיעה המילה "שלום" בשפה אחרת.

חמוקי ניצנה

באחד האזורים הנידחים בארץ, בדרום־מזרח הנגב, תגלו מקום קסום מאין כמותו, שנראה לא מהעולם הזה: כמה דקות נסיעה מההתיישבות הקהילתית ניצנה, במעלה דרך שמשקיפה על תל ניצנה הדרמטי, מתגלים סלעים לבנים ענקיים בתצורות עגלגלות — חמוקי ניצנה. הטיול באזור הוא טיול בנוף זר ומוזר, כמו הליכה על פני כוכב לכת אחר. התצורות הגאולוגיות הללו הן תוצאה של בלייה בסלעי הקירטון הרכים. המקומיים ממליצים להגיע לכאן בשקיעה (או למשכימי קום — בזריחה) וליהנות ממראה קימורי

אטרקציות בפתחת ניצנה

חוות שירת המדבר, באר מילכה

בדיונות שבסמוך למושב באר מילכה נמצאת חוות שירת המדבר, חווה אקולוגית אורגנית שבה מגדלים צמחי מרפא ותבלין, עצי ארגן ממרוקו ובוסתן עצי פרי. בחווה מתקיימים סיורים מודרכים לקבוצות הכוללים מפגש עם מקימי החווה ושיחה על אקולוגיה וחלוציות, סיור היכרות עם צמחי מרפא וסדנה להכנת שמן מושרה בצמחי מרפא. ניתן לרכוש במקום חליטות ומוצרי קוסמטיקה טבעית.

טלפון: 052-7021650

[אתר אינטרנט](#)

בית הדבש, קדש ברנע

במרכז המבקרים הקטן של אדוארד פיליפוב במושב קדש ברנע אפשר ללמוד על החיים הסודיים של הדבורים. במקום יש כוורת שקופה שניתן לצפות בה ומתקיימות

אומנים וגלריות

ביישובי פתחת ניצנה מתגוררים אומנים רבים, חלקם פתחו גלריות ובתי מלאכה שם הם מציגים ומוכרים את תוצרתם ועורכים סדנאות. בקדש ברנע, למשל, אפשר לבקר בסטודיו של רחל צדוק, קרמיקאית שיוצרת כלים שימושיים ומארגנת סדנאות קרמיקה בתיאום מראש (054-5550870).

בעזוז אפשר לבקר בסטודיו לפיסול של בנצי מצליח ולהשתתף בסדנת פיסול אישית או קבוצתית (050-7599158), או בבית היוצר לקרמיקה, שם מתקיימות סדנאות קרמיקה לכל המשפחה בהדרכת שחף גבעון (054-2224908). בבאר מילכה אפשר לבקר בסטודיו כלי קדם שבו יוצרת לירון קמפבל תכשיטים וכלי חימר בהשראת תרבויות קדומות (054-2443009).

פרחי קלנדולה בחוות שירת המדבר

יש משק חקלאי בו הם מגדלים תותים וכן ירקות כמו עגבניות שרי, מלפפונים וחצילים. בסופי שבוע ובחגים ניתן לסייר במשק, לשמוע הסברים ולקטוף ירקות עונתיים ותותים (בין ט"ו בשבט לשבועות).

טלפון: 052-5707572

[אתר אינטרנט](#)

הדרכות על חיי הדבורים ועל הדבש. ניתן לרכוש מוצרי דבורים ודבש, נרות דונג, מוצרי קוסמטיקה ועוד.

טלפון: 052-3927085

08-6558992

תות ברנע, קדש ברנע

לרוני ואיתן רונן ממושב קדש ברנע

כביש 10 מתפתל בנוף בראשיתי (צילום גלי הרטוב)

מסלול טיול: לאורך כביש 10

לאורך הגבול עם מצרים והמציע נוף קדומים בראשיתי, שיופיו צובט את הלב. בשנים האחרונות הכביש סגור לתנועת אזרחים מסיבות ביטחוניות, אולם לאחרונה הוא נפתח לימים אחדים במהלך החגים – בחול המועד סוכות ובחול המועד פסח – ומומלץ בחום לנצל את ההזדמנות לטייל לאורכו.

כביש 10, שנשלל בראשית שנות

כביש 10, שסגור רוב ימות השנה לתנועת אזרחים, נפתח לאחרונה בחול המועד סוכות ובחול המועד פסח, וזאת הזדמנות נהדרת לטייל לאורכו של אחד הכבישים היפים בישראל

הרבה כבישים יפים יש בארץ, אבל מעטים משתווים לכביש 10, הנמתח

השמונים בעקבות הנסיגה מסיני, הוא אחד הכבישים הארוכים בישראל. הנסיעה בו מפגישה את המטיילים עם תצפיות מרהיבות אל עבר הר הנגב ולכיוון סיני. המסלול המוצע כאן מתאים לכל כלי רכב ונתחיל אותו בצומת ניצנה, כ־37.5 ק"מ מצומת טללים. לפני שמתחילים בנסיעה על כביש 10 כדאי לתדלק בצומת טללים, שכן לאורכו של הכביש אין תחנות דלק. בצומת ניצנה פונים שמאלה, לכיוון דרום, עוברים את הקהילה החינוכית ניצנה ואת מגדל המים של תחנת הרכבת התורכית, חולפים על פני גן לאומי ניצנה – אם עוד לא ביקרתם כאן, עצרו והקדישו זמן למקום המרתק הזה – וממשיכים לצומת עזוז.

בצומת בוחרים בהסתעפות הימנית של הכביש, המובילה לגשר צר מעל נחל עזוז, שהתורכים הקימו במלחמת העולם הראשונה. נקודת העצירה הראשונה בטיול שלנו (אם לא עצרתם קודם בגן לאומי ניצנה) היא חורשת עזוז-בארותיים, שיש בה

שתי בארות עתיקות. מכאן הכביש הופך לדרך עפר, עבירה לכל רכב, שבסופה מגיעים למחסום צבאי. פונים שמאלה וממשיכים דרומה, לאורך גדר הגבול, אל בור הסבחה, בור מים עתיק שרוב ימות השנה הוא מלא במים. הבור עצמו נמצא כ־800 מ' ממזרח לכביש, אפשר להגיע עד אליו בדרך משובשת המתאימה רק לרכבי שטח. אם אתם מטיילים ברכב רגיל, השאירו אותו ליד הכביש ולכו ברגל כ־20 דקות עד הבור. בבור עצמו אפשר לרדת בסולם מאולתר כדי לשכשך במים. ממשיכים דרומה דרך עמק שחרון, כשלפנינו מתנשאת שלוחת קדש ברנע. הכביש מתפתל במעלה השלוחה אל עבר מצפור קדש ברנע, שם ישנה תצפית נהדרת על כל האזור. משלוחת קדש ברנע הכביש יורד בתלילות אל רמת ברנע ונכנס לשטחה של שמורת הר הנגב. במצפור הר חורשה יש תצפית על מרחבי סיני ממערב, רמת ברנע והר חמרן מצפון ומזרח. את הטיול אפשר לסיים ליד הבסיס

עצי אשל עתיקים בחורשת בארותיים (צילום יעקב שקולניק)

הצבאי בצומת הר חריף או להמשיך
דרומה אל הר שגיא ועין המערה,
מעין קטן ומבודד.
באזור יש כמה חניונים ללינת לילה:
חניון נחל חורשה, חניון בורות לוף,
חניון הר עידו, חניון נחל עריף,
חניון הר כרכום, חניון הקניון הלבן
ואחרים.

חשוב לזכור: לאורך הכביש אין
תחנות דלק, אפשר לתדלק בצומת
טללים או במצפה רמון. אין לרדת
מהכביש ואסור להתקרב אל גדר
המערכת. בימים שבהם הכביש
פתוח הנסיעה מותרת בו רק בשעות
היום. טלפון לתיאום ובדיקת מצב
הכביש: 08-9902294

איפה ישנים בפתחת ניצנה

של שעה ועד טיולים של יממה עם
לינה בשטח.

איפה? עזוז

טלפון: 08-6555788

[אתר אינטרנט](#)

חאן ניצנה

חאן מדברי ובו שני אוהלי אירוח
גדולים, שבכל אחד מהם יש
מחצלות ומזרנים, תאורה, פינת
בישול ופינת מדורה.

איפה? כפר הנוער ניצנה

טלפון: 054-2111154

צימר דבש

בקתת עץ מרווחת שמתאימה לזוגות
ולמשפחות ובה חדר שינה, סלון
ומטבחון. מהבקתה אפשר להשקיף
על נופים מדבריים שכוללים את ג'בל
חלאל. בסמוך נמצא בית הדבש עם
פעילויות הקשורות בדבש.

איפה? קדש ברנע

טלפון: 052-3927085

**את הרוגע והשקט של פתחת
ניצנה אפשר לשמר בלינה
באחד ממקומות האירוח
המיוחדים של האזור, כשממול
פרוסים נופי בראשית. מקומות
נוספים תמצאו בסוף הפרק של
פתחת ניצנה**

חאן בארותיים

בצל עץ השיטה העתיק, נדמה
כצומח מתוך המדבר, ממוקם
חאן מדברי שנבנה מבוך,
כפות דקלים, מחצלות וחומרים
ממוחזרים. החומרים הטבעיים,
הצבעים, מגוון הצורות והטקסטורות
והשקט מסביב - כל אלה משרים
הרגשה קסומה ואווירת ניתוק
מוחלטת. החאן משתלב בהרמוניה
עם סביבתו הטבעית, ללא אלמנטים
בידוריים שיפריעו את השקט
והרוגע, המאפשרים לבאים בשעריו
להתחבר למרחבים סביב. מהחאן
יוצאים טיולי גמלים, מסירות קצרים

שמבלה

על מצוק שמשקיף על נחל בארותיים ממקום מתחם אירוח מדברי וארבעה צימרים. הצימרים, המתאימים למשפחות וזוגות, מצוידים במרפסת מול הנוף; מתחם האירוח המדברי מתאים למשפחות גדולות ולקבוצות ויש בו אזור לינה גדול עם מחצלות, שני מבנים נפרדים וזולה עם ערסלים וג'קוזי. במקום נערכות סדנאות וניתנים טיפולים הוליסטיים.

איפה? עזוז

טלפון: 052-575-0001

[אתר אינטרנט](#)

צימר יש סלון נפרד ומטבחון והם מעוצבים בצבעי מדבר רגועים. בני הזוג טוביאנה, הולנדית וצרפתי, היו בעברם אמני קרקס ותיאטרון והם מעבירים סדנאות בתחום.

איפה? עזוז

טלפון: 054-792-7766

[אתר אינטרנט](#)

צימר בוס

הצימרים הלא שגרתיים של משפחת הירשפלד ממוקמים בתוך שלושה אוטובוסים שהחליפו את ייעודם ככלי תחבורה, קיבלו טיפול עיצובי מושקע ואוהב והפכו לחדרים נעימים ומזמינים. שניים מהצימרים מתאימים לאירוח משפחתי, השלישי – לזוגות. הצימרים ממוזגים וכוללים מטבחון מאובזר, מקלחת המעוטרת באריחי קרמיקה בעבודת יד ומרפסת.

איפה? עזוז

טלפון: 055-6679105

[אתר אינטרנט](#)

בקתות טוביאנה (צילום סימון שמואל)

בקתות טוביאנה

ארבעה צימרים מעץ, אחד מהם מתאים למשפחה גדולה והאחרים לזוגות עם ילד או שניים. בכל

איפה אוכלים בפתחת ניצנה

נקודת חן בעזוז

פותרחים שולחן אצל אלה ואלי חן. מסעדה מקצועית באווירה ביתית שמגישה ארוחות מלאות ומגוונות, הכל על השולחן - מנות בשריות, צמחוניות וטבעוניות, לחם שנאפה במקום, והכל באווירה שמחה של סיפורים, שירים וחיבורים. המקום ממוזג ונמצא במתחם האירוח של משפחת חן. פתוח כל שישי לארוחת ערב, בשאר הזמן בתיאום מראש.

איפה? עזוז

טלפון: 050-5646277

פנטזיה במדבר

פיצרייה שמציעה פיצות פריכות עם רוטב שעשוי מעגבניות השרי שגדלות במדבר. ניתן לאכול במקום, מול הדיונות של קדש ברנע, או להזמין לצימרים באזור ואפילו לשטח.

איפה? קדש ברנע

טלפון: 052-8874709

[אתר אינטרנט](#)

קפה עזוז

בית קפה באווירה מדברית בסוכה במושב עזוז מול הנוף של נחל בארותיים. התפריט חלבי צמחוני וכולל פיצות, סלטים, תבשילים וארוחות בוקר. בערבים מתקיימות במקום הופעות מוזיקליות של אמנים מובילים.

איפה? עזוז

טלפון: 054-5808433

[אתר אינטרנט](#)

בוקר בקפה עזוז (צילום סימון שמואל)

מנות ביתיות במסעדת טעם במדבר (צילום אופק רון-כרמל)

הבוטקה

בר המגיש בירות בוטיק לצד מבחר כריכים, בהם המבורגרים, קורנביף, אנטריקוט ועוד. יש משלוחים לאזור.

איפה? קדש ברנע

טלפון: 054-4243497

חואניטה

פיצות טריות עם רוטב על בסיס עגבניות שגדלות בחממות המושב, פוקצ'ות, בורקס וחצ'פורי. יש משלוחים לכל יישובי פתחת ניצנה.

איפה? קדש ברנע

טלפון: 054-6333057

[אתר אינטרנט](#)

טעם במדבר

המקומיים מכנים את המקום, שנמצא מול הכפר הקהילתי ניצנה, "המשאית". ואכן, ניר אלקסלסי מבשל ומגיש את האוכל ממשאית לבנה גדולה שהוסבה למסעדה. התפריט משתנה מדי יום וכולל מנות ביתיות כמו מוסקה, צלי בקר, קוסקוס וקובה סלק. אחרי ארוחה דשנה אפשר לנמנם בערסל ברוח החמימה. פתוח בימים שני עד שישי, סגור בשבת וראשון.

איפה? ניצנה

טלפון: 054-4228731

[אתר אינטרנט](#)

מי ומי בפתחת ניצנה

ג'יפים ואטרקציות			
שם המקום	שם האחראי	תיאור	טלפון
טיולים וחוויות מדבריות	בועז שר שלום	ג'יפים, טלסקופ, ספארי לילה וגלישת חולות	054-5755911
במדבר - גלבוע גולן	גלבוע גולן	מורה דרך, ג'יפים	052-8039312 052-8481469
רולינג	עדי טופר	השכרת אופניים	054-7366306
גלישת חולות	לירן אלמוסלינו	גלישת חולות לקבוצות בדיונות	052-5203025
טיולי גמלים	חאן בארותיים	טיולי גמלים בעקבות שיירות המדבר	08-6555788
סיורים מומחזים בשיבטה	איריס ברזאני	מפגש עם דמויות מן העבר	050-3016969
אופני ניצנה	חן קרן	השכרת אופניים לטיולים	050-3654551
מרכזים ואתרי ביקור			
ניצנה מרכז הדרכה		סיורים אקולוגיים, מוזיאון תל ניצנה, גלריות ופסיפסים	054-5755911 052-4011818 08-6561435
יקב רמת נגב		יקב	050-5354664 08-6555849
מסע בעקבות אחד / חדר הפלאות		טיולי שורשים בהתאמה אישית בארץ ובחו"ל	054-5325454
בית הדבש		הדרכה וטעימות	052-3927085
חוות שירת המדבר		סיורים חווייתיים וסדנאות על צמחי מרפא	052-7021650
חוות שבטה		מסעדה, צימרים	050-7383802

גלריות וסדנאות

שם המקום	תיאור	טלפון
הסדנה	יצירה בחומרים מהטבע המקומי	050-8775490
המטבח של אוקסנה	סדנאות בישול למשפחות	052-3422397
הקרון בעזוז	סדנאות נייר מדברי, קליעה ונפחות	052-8481469
רחל עושה כלים	גלריה לכלי קרמיקה שימושיים	054-5550870
בנצי מצליח - פסל	סדנאות פיסול ליחידים וקבוצות	050-7599158
בית היוצר קרמיקה, עזוז	תצוגת כלים וסדנאות קרמיקה + צימרים	054-2224908
כלי קדם באר מילכה	תכשיטים וכלים מחימר בעיצוב אתני	054-2443009
מסע בעקבות אחד/חדר הפלאות	טיולי שורשים בהתאמה אישית בארץ ובחו"ל.	054-5325454
שמבלה עזוז	טיפול ספא וסדנאות	052-5750001

מדריכים ומורי דרך

תום אלקלעי	054-4953405
איריס ברזני	050-3016969
מיכל קשת	052-4011818
נירה צדוק	050-5354664
רינה שומרון	052-3870418
גלבוע גולן	052-8039312
בועז שר שלום	054-5755911

אוכל		
שם המקום	תיאור	טלפון
פנטזיה במדבר	כשר רבנות. פועל בין 17:00-00:00 או בתיאום + בנוסף יש גם צימרים	052-8874709
קפה עזוז	בר מסעדה	054-4226330
נקודת חן בעזוז	אוכל טוב וקריוקי	050-5646277
טעם במדבר	"המשאית-" מסעדה, תוצרת מקומית, סיור לקבוצות	054-4228731
חואניטה	פיצה ודוכנים ניידים לאירועים	054-6333057
הבוטקה	מסעדת בשרים ופאב ביום ה'	054-4243497 0524771704
חאן בארותיים	אירוח מדברי	08-6555788
חדר אוכל ניצנה	כשר בתיאום מראש	08-6561468/135
נבטו-חוות שיבטה	מסעדה בהזמנה מראש	050-7383802
לינה		
שמבלה עזוז	צימרים	052-5750001
צימרבוס	צימר	055-6679105
נקודת חן בעזוז	מתחם אירוח מפנק ומיוחד	050-5646277
חאן ניצנה	חאן אירוח	054-2111154
חאן בארותיים	חאן מדברי, לינה, טיולי גמלים, ג'יפים ואופניים	08-6555788
סטודיו טוביאנה	צימר	054-7937766
פנטזיה במדבר	צימר	052-2322379
נבטו-חוות שיבטה	מסעדה ובית אבן לאירוח	050-7383802
שדה כוכבים	צימרים	052-3778747
הקרון בעזוז	צימר	052-8481469
המיצפה בעזוז	צימר	054-2224908
כפר נוער ניצנה	אכסניה וחדרי אירוח	08-6561468/135
צ'רי ואן באר מילכה	קרוואן נייד	050-5919789
צימר דבש באר מילכה	צימרים	052-6213870

